O LEA WE WIA

AMON JOHN ME RAVE.

TAVALIU I.

1 Alo qetegiu i Vavae, wa i Vavae
amen God, wa i Vavae God. 2 Alo
qetegiu iloke amen God. 3 Me ti*n*
o gene *nan* munia: wa asau nania
gate qeteg ilo o sava tea me qeteg
ti*n*. 4 O esu alo Ineia, wa o esu o
ge marmararan o tanun *nan*. 5 Wa
o marmararan we si*n*a alo silsiliga,
wa o silsiliga gate tauria. 6 O ta-
nun apena, God me vatra*n*ia ma,
nasasana i John. 7 Iloke me mule
ma sin gaganag we tur ape mar-
mararan ilone, si o tanun *nan* a
nomtup munia. 8 Gate ineia o
marmararan, pa ni me van ma sin
gaganag we tur ape marmararan. 9
O tur marmararan apena, ilone nane
we na marmararan o val tanun *nan*
we wot ma ilo marama. 10 Ineia
me toga ran ma a marama, wa me
ti*n* o marama munia, panava o ma-
rama gate gilala ineia. 11 Ni me
mule ma ilo gene *nan* napulana, wa
o tanun anana *nan* gate lav vasgotia.
12 Pa irasei me lav vasgotia, ni me
manag neira, neira te qeteg merme-
rein God, iragai nane we nomtup
nasasana. 13 Neira gate wota ma
nan o nare tanun, wa nan o maros
non o visogoi, wa nan o maros non o
tanun, panava nan God. 14 Wa i
Vavae me qeteg visogoi, wa we toga-
toga alo inina, wa kamam me saga-
rag nale*n*asina tama nale*n*asin Natun
Mama wotuwale, we uravag o sogov
wa o nun.
15 I John we gaganag we tira ape
neia, ti vava eleele wa, Iloke i gene
na me vava apena wa si, I mule ta-
girik me ge sin moai nan nau, ape
neia moai ran nau ma. 16 Wa inina
nol me la nan o gene ni me uravag
ti, wa sogov avune sogov. 17 Ape
me la ma o Lea vatra*n* mun Moses;
o sogov wa o nun me qeteg ma mun
Jesus Christ. 18 Isei gate ilo ran
ma God; o Natui wotuwale we toga
alo varan Mama, ni me ma*n*asag
luea.
19 Wa iloke o vavae gaganag we
tira mon John alo ira ta Judea me
vatra*n* ma ira Ololo a Jerusalem wa
ira ta Levi si a varusia wa, Iniko
isei? pa ni me gaganag lue wa ni
gate gale goro, 20 pa ni me gaganag
lue wa, Na gate i Christ. 21 Na*n*
neira me varusia wa, Pa o sava?
Iniko wun Elia? Na*n* neia wa, Inau
gate ineia. Iniko ilone i Prophet?
Na*n* ni me valui gorora wa, Tagai.
22 O manigiu o ine neira me vava
munia wa, Pa iniko isei? si kamam
a gaganag kel munragai me vatra*n*
kamam ma ti, ko we vava kel o sava
apeniko? 23 Na*n* neia wa, Inau o
li*n*e tanun we loglog alo vanua va-
nameag wa si, Tur ge taniniga na-
matesalan Lord tama Isaia i prophet
me vet ti. 24 Wa ira gene vatra*n*
suria nan ra Pharise *nan*. 25 Na*n*
neira me varusia, we vava munia wa,
Si ko ta tete i Christ, si Elia, si i
Prophet ilone, ape sa ko we vasug-
rono? 26 Na*n* i John me valui

gorora ti vet wa, Na we vasugrono
mun o pei vires, pa isei we tira alo
vatitnamiu, wa kam gate gilala ineia,
27 Ineia i gene we mule a tagirik,
wa ineia moai ran nau ma, wa na
gate sar si a ul o ga qoaqoas ranona.
28 Wa me ge o gene nan iloke a
Bethabara a tavala pei Jordan, i John
we vasvasugrono aia.

29 Tavala maran ti ilo i Jesus we
van ma suria ti vet wa, Ilo o Lamb
non God, we lareag napugan ma-
rama. 30 Iloke i gene na me vava
apena wa si, Isei we mule a tagirik
me ge sin moai nan nau, ape neia
moai ran nau ma. 31 Wa na gate
gilala tiqa ineia, pa na me van ma
we vasvasugrono mun o pei, sin nana
lue mun Israel. 32 Wa i John me
gaganag we tira, ti vet wa, Na me
ilo o Vui we siwo ma vunana tam o
qona, wa me gara avunana. 33 Wa
na gate gilala tiqa ineia; panava i
Vatran nau ma si na vasugrono mun
o pei, ni me vet munau wa, Ko ta ilo
o Vui ti siwo ma ti gara avunansei,
ineia ilone we vasugrono mun o Vui
we Rono. 34 Wa na me ilo, wa nau
me gaganag we tira ape neia si neia
iloke Natun God.

35 Tavala maran mulan i John we
tira taratol o tinqoro anana nirua;
36 wa ni me sagarag i Jesus we mule-
mule ti vet wa, Ilo, o Lamb non
God. 37 Wa o tinqoro nirua ilone
we ronotag ni we vava, wa rara we
tataga i Jesus. 38 Wa i Jesus me
kilau, ti sagarag rarua we tataga
ineia, ti vet wa, Kamrua we sike o
sava? Nan rara wa, Rabi (we log
mulan Vatogo) ko we toga avea?
39 Nan ni me vava murarua wa, Van
ma, kam te ilo. Wa rara me vano we
ilo o vatine ni we togatoga aia, wa
rara we toga amaia alo qon ilone:
wa o masao qon tama sanavului. 40
Wa i tuara nan rarua me ronotag
i John, wa me tataga ineia, i Andrew
nan, tasin Simon Peter. 41 Ni me
ilo suar i turtasina i Simon amoa, ti
vet munia wa, Kara me ilo suar i
Mesia, we log mulan i Christ. 42
Wa ni me takia sur i Jesus. Wa i
Jesus me sagaragia, ti vet wa, Iniko
i Simon natun Jonas; te logiko
Kephas, we log mulan i Peter.

43 Tavala maran ineia me nonom
sin vanreag i Galilea; wa ni we ilo
suar i Philip; nan i Jesus ti vet
munia wa, Van tataga inau. 44 Pa
Philip ta Bethsaida, nalaqlaqevanu-
anra Andrew tana Peter. 45 I Philip
we ilo suar i Nathanael, ti vet munia
wa, Kamam me ilo suar i gene i
Moses me rave ti alo Lea vatran ape
neia wa ira Prophet nan, i Jesus ta
Nasaret natun Joseph. 46 Nan i
Nathanael munia wa, O gene we wia
te rowolue lai nan Nasaret? Nan i
Philip ti vet munia wa, Van ma ilo.
47 Wa i Jesus me ilo i Nathanael
we mule ma suria, ti vet wa, Ilo,
i tur nat Israel, o galegale tagtagai
amaia. 48 Nan i Nathanael munia
wa, Ko we lolomaran nau gaseinia?
Nan i Jesus me valui goro we vet
munia wa, I Philip gate logiko
tiqa, iniko alalane fig ilone, nau me
iloko. 49 Nan i Nathanael me va-
luia wa, Vatogo, Iniko Natun God,
Iniko i Maranaga goro Israel! 50
Nan i Jesus me valuia we vet munia
wa, Ko we nomtup ape na me vava
muniko wa, Na me iloko alalane fig?
Ko te ilo o gene nan we poa nan o
ike. 51 Nan ni me vava munia wa,
We nun, we nun, nau we vava mun
kamiu wa, Nan ilokenake kam te ilo
o tuka we ravewora, wa o angel nan
anan God we kalokalo sage, wa we
taqtaqel siwo avune Nat tanun.

TAVALIU II.

1 Wa alo qo*n* vatoliu o wosolagia
a Kana takele Galilea, wa raveven
Jesus aia. 2 Wa neira me suware i
Jesus mula*n* ma tar o tanun *nan*
anana ape wosolagia. 3 Wa o wine
gate tira ape neira, wa raveven Jesus
ti vava munia wa, O wine tagai
amaira. 4 Na*n* i Jesus ti vet muuia
wa, Vavine, o sava amenau wa amai-
ko? na masao qo*n*ik gate gogoi tiqa.
5 Wa i ravevena ti vet munra gaga-
palag wa, O sava ni te vareg kamiu
apena tur ge. 6 Wa o tano pei o vat
laveatea we pute aia, tataga nali*n*ara
ta Judea ape ge wenewene, tuwale
wun te tira ape pue nirua si nitol.
7 Na*n* i Jesus ti vet mun neira wa,
Tav ura o tanopei *nan* mun o pei;
wa neira me tav ura matalesles. 8
Na*n* ti vava mula*n* mun neira wa,
Tur tavreag ilokenake, tur vanogag
mun i moai goro ganagana. Wa
neira me vanogag. 9 Wa i moai
goro me nimnim ilo paso o pei me ris
wine nia, pa ni gate gilala ma avea,
nava ra gagapalag me tav o pei ti
we gilala, wa i moai goro iloke me
log o tanun qara lag ti, 10 ti vet
munia wa, O val tanun we sogo moai
o wine we wia, wa o tanun *nan* me
un vulera, ni qara sogo gate wia
mantag, pa ko me taur viroag ti o
wine we wia, ko qara sogo ilokenake.
11 I Jesus me ge o qeteg vaglala
iloke a Kana takele Galilea, wa Ni
me ge-*nan*alue nale*n*asina, wa ira
ti*n*qoro anana me nomtupua.

12 Paso nan, ni me taqel siwo i
Kapernaum, ineia wa i ravevena tara
tasina wa ira ti*n*qoro anana; wa
neira me toga aia o qo*n* gate purat.

13 Wa o Rowolagau nora ta Judea
me rasu ma, wa i Jesus me kalo sage
i Jerusalem. 14 Wa ni me ilo suar
alo Vatine we ro*n*o ira wolwol kau
wa o sheep wa o qona *nan*, wa ira
valvalete som we pute. 15 Wa ni
me ge o nat gae mun ga-towos, wa
ni me vure lue nol nan o Vatine we
ro*n*o o sheep wa o kau *nan*, wa me
saru savrag o som pulara valvalete,
wa we wil tapeli*n* nor o tano som;
16 ti vet mura wolwol qona wa, La-
reag o gene *nan* iloke; turpea gege
naiman Tamak si mun ima-wolwol.
17 Wa ira ti*n*qoro me nonom kel
ape me rave ti wa, Nok o nom tine-
garo ape imama we ravis nau. 18
O manigiu iloke ira ta Judea we
valuia, we vava munia wa, O sava
o vaglala ko te la lue mun kamam,
ape ko we ge tamaike? 19 Na*n* i
Jesus ti valuira wa, Tur sese o Ima
we ro*n*o iloke, wa na te taur raka
mula*n* alo qo*n* nitol. 20 Na*n* ira ta
Judea we vet apena wa, O tau sa*n*a-
vul vat o numei laveatea neira me
tautaur o Ima we ro*n*o iloke, pa ko
te taur raka alo qo*n* nitol? 21 Pa-
nava ni me vava ape Ima we ro*n*o
naturiana. 22 Wa o manigiu iloke,
ni me tavaraka veta nan ra tamate,
ira ti*n*qoro anana me nomkel ape ni
me vava tamaike; wa neira me nom-
tup o raverave, wa o vavae i Jesus
me vava ti.

23 Wa ineia a Jerusalem alo Ro-
wolagau alo lakalaka, wa ineira we
qoqo me nomtup nasasana, we sag-
sagarag o vaglala *nan* ni we ge. 24
Nava i Jesus gate ukeg kelua sin
pul amaira, ape ni me lolomaran o
tanun *nan*, 25 wa ni gate toga galtag
si isei te gaganag munia ape tanun;
ape ni me lolomaran matapuna si o
sava alolon o tanun.

TAVALIU III.

1 Na*n* o tanun tamaira Pharise
nasasana i Nikodemus, o tanun liwoa
amaira ta Judea. 2 Iloke me va ma

sur Jesus alo qon, me vava munia
wa, Vatogo! kamam we gilala iniko
i vatogo me va ma God, apen God
ta tete amen sei, ni tete ge lai o
vaglala *nan* iloke ko we ge. 3 Nan
i Jesus me valui goroa ti vet wa, We
nun, we nun, nau we vava muniko;
si isei qe tete wota mulan, ni tete
ilo lai mona o marana non God. 4
Nan Nikodemus munia wa, Pa! te
wota gasei mulan nia o tanun me
tamaragai veta? ni te kalo pata
vagaruei mulan ilo toqan ravevena,
qara wota ma? 5 Nan i Jesus me
valuia wa, We nun, we nun, na we
vava muniko, si isei qe tete wota
mun o pei wa o Vui, ni tete kalo
pata lai ilo marana non God. 6 O
sava qe wota visogoi ma, ti visogoi;
wa o sava qe wota vui ma, ti vui. 7
Nipea mamamakei ape nau we vava
muniko was, Kam ta tete wota mu-
lan, tete lai. 8 O lan we sawsawu
avea avea ni we maros, wa ko we
ronotag nalinana, nava ko gate gi-
lala si we sawu ma avea, wa we
sawu at ivea, tamaine gina o val
tanun ti wota Vui. 9 Nan i Niko-
demus ti valuia wa, O gene *nan* iloke
te lai gaseinia? 10 Nan i Jesus ti
valuia we vet munia wa, Iniko i
vatogo ira Israel, pa ko gate gilala o
gene *nan* iloke? 11 We nun, we
nun, nau we vava muniko wa, Kamam
we vava ape gene kamam we gilala,
wa kamam we gaganag we tira ape
gene kamam me ilo, pa kam gate lav
momam o vavae gaganag ilone. 12
Si nau me vava mun kamiu ape
gene *nan* talo tano wa kamiu gate
nomtup, kam te nomtup gaseinia si
nau qe vava mun kamiu ape gene
nan ta vunana? 13 Wa isei gate
kalo i vunana, panava ilone i tuwale
me siwo ma vunana, o Nat tanun,
we toga avunana. 14 Wa tama i
Moses me la raka ti o mata alo va-
nua vanameag, tamainegina me ve-
veg veta ape te la raka o Nat tanun,
15 si isei qe nomtupua te taur mona
o esu galava alo ineia.

16 Apen God me tape tamaine o
marama, wa Ni me ukeg i Natuna
o wotuwale, si sei qe nomtupua tete
mate, pa te taur moua o esu galava
apena. 17 Apen God gate suware i
Natuna ma ilo marama sin veveg mate
o marama, nava si o marama a esu
lai munia. 18 Isei qe nomtupua,
tete vevegia; panava isei qe tete
nomtupua, me veveg veta ineia; ape
ni gate nomtup nasasan Natun God
wotuwale. 19 Wa iloke o veveg, si
o marmararan me van ma ilo marama,
wa o tanun *nan* me maros o silsiliga
nan o marmararan, ape mor o gaga-
palag we ganganor. 20 Apen valsei
we gagapalag ganganor we nustup o
marmararan, wa ni gate van ma ilo
marmararan, nan wa veveg qalo mon o
gagapalag. 21 Panava isei we gaga-
palag o nun te van ma ilo marmara-
ran si mon o gagapalag te nanalue
apena, was me gagapalag alo God.

22 Wa o gene *nan* iloke me paso,
i Jesus tara tinqoro anana me mule i
Judea, wa ni me toga aia amaira, we
vasugrono. 23 Wa i John mulan me
vasugrono mona a Enon arivtag a
Salim, ape pei we qoqo aia; wa neira
me mule ma me la o vasugrono. 24
Ape gate tuqerag tiqa i John ilo ima
rotrot. 25 Wa o manigiu ilone me
qeteg raka o varleasag amaira tin-
qoro anan John mun o tuara ta Judea,
ape ge wenewene. 26 Wa neira me
mule ma sur i John we vet munia
wa, Vatogo, i gene ilone me toga
amaiko a tavala Jordan, wa ko me
gaganag we tira ape neia, ilo, ni we
vasugrono, wa o tanun *nan* we qet
suria. 27 Nan i John me valuira
wa, O tanun tete taur mona lai o
sava, nava ilone vires me la at munia

nan o vunana. 28 Kam we gaganag
momiu we tira ape na me vava wa,
Na gate i Christ, nava si me vatra*n*
inau moai ma goro nanagona. 29
Isei qe lav o vavine, ineia i lag; wa
i takelen lag we tira wa we ro*n*otagia,
wa we malakalaka aneane ape li*n*an
lag; o manigiu ilone nok o malaka-
laka iloke me wesu ran. 30 Ni te
qale poapoa, wa na te qale manman-
tagai siwo.

31 I gene we mule ma vunana
avune savasava *nan*: i gene talo tano
we talo tano; wa ni we vavava talo
tano: i gene we mule ma vunana
avune savasava *nan*: 32 wa ni we ga-
ganag we tira ape gene *nan* ni me ilo
wa ni me ro*n*otag; wa itagai o tanun
we lav mon o vavae gaganag ilone.
33 Isei me lav mon o vavae gaganag
ilone, me map non o vagala pul apena
si God we nun. 34 Apen i gene God
me vatra*n* ma we vava o vavae *nan*
mon God; apen God gate la lue o Vui
mun o towotowo. 35 O Mama we
tape o Natui, wa me la o gene *nan*
ilo panena. 36 Isei qe nomtup o
Natui we taur mona o esu galava,
nava isei qe sirigavtag o Natui tete
ilo o esu, panava o lologagara non
God qale toga avunana.

TAVALIU IV.

1 Wa i Lord me lolomaran veta
tamaine apenra Pharise me ro*n*otag
si Jesus we ge ti*n*qoro wa we vasug-
ro*n*o o tanun *nan* we tar nan i John.
2 Panava i Jesus gate vasugro*n*o
mona, nava ira ti*n*qoro anana mage-
sera. 3 Wa ni me toavtag o Judea,
we vanreag mula*n* i Galilea. 4 Wa
namona ran sin mule raveaglue Sa-
maria. 5 Wa we ni*n*a tamaine o
laqlaqe vanua ta Samaria, we log si
Sukor, arivtag o vatine i Jakob me
la ti mun natuna i Joseph. 6 Wa o
qara*n* pei mon Jakob aia Wa i Jesus
me *n*ala ape muleva, wa ni me pute
tamaike a pan qara*n* pei. Pa tama o
masaoqo*n* laveteai. 7 Na*n* o vavine
ta Samaria me mule ma sin tav o pei.
Na*n* i Jesus ti vet munia wa, La
mak pei ma. 8 Ape ra ti*n*qoro anana
me va at ilo laqlaqe vanua, si a wol-
wol sinaga. 9 Na*n* o vavine ta Sa-
maria ti vet munia wa, Ape sava
iniko o ta Judea we paere munau o
vavine ta Samaria ape mama pei?
ape neira ta Judea gate pulpul amera
ta Samaria. 10 Na*n* i Jesus me
valuia wa; Si ko ta gilala o sogov
mon God, wa isei we vava muniko
wa, La mak pei ma, ko te paere munia,
wa ni te le at muniko o pei maur.
11 Na*n* o vavine ti vet munia wa,
Lord, nom o tano tavtav pei tagai,
wa o qara*n*a we roro; o pei maur
ilone amaiko ma avea? 12 Ko we
liwoa nan tupunina i Jakob me la o
qara*n* pei mun kamam, ni me imaima
mona ti wa ira natuna wa o qoe *nan*
napulana? 13 Na*n* i Jesus ti valuia
ti vet munia wa, Si sei qe ima o pei
iloke te marou mula*n*; 14 pa isei qe
ima o pei na te la at munia, ni tete
marou lai mula*n* ti tuai ti tuai; nava
o pei na te la at munia te qara*n* pei
alo lolona ti vuravura ilo esu galava.
15 Na*n* o vavine ti vet munia wa,
Lord, le ma o pei iloke na tete marou
apena, wa na tete vanvan ma ape
tavtav pei. 16 Na*n* i Jesus ti vet
munia wa, Mule, log rasoama ma,
pa kel ma. 17 Na*n* o vavine ti va-
luia ti vet munia wa, Rasoak tagai.
Na*n* i Jesus ti vet munia wa, Ko me
vava mantag wa si, Rasoak tagai.
18 Ape irasoama me tavelima we
tuai, wa o tanun we toga amaiko ilo-
kenake gate rasoama; we nun iloke
ko me vava apena. 19 Na*n* o vavine
ti vet munia wa, Lord, nau we ilo
vaglala iniko o prophet. 20 Ira

tupumam me gagagapalag o gene *nan*
we *rono* alo tauwe iloke; pa kam we
vava si a Jerusalem o tur vatine me
vet si a gagagapalag aia. 21 Na*n* i
Jesus ti vet munia wa, Vavine, Ka
nomtup nau, o masao qo*n* we rasu ma,
kam tete gagapalag mun o Mama
alo tauwe iloke, wa a Jerusalem mu-
la*n*. 22 Kam we gagagapalag o sava
kamiu gate lolomaran apena; kamam
we gagapalag o sava kamam we lolo-
maran apena; ape o esu we van ma
alo ira ta Judea. 23 Pa o masao qo*n*
me noga wa me wesu veta, si ra tur
gagapalag te gagapalag vui, te gaga-
palag nun mun o Mama, ape o Mama
we sike ira gagapalag munia tamaine.
24 God o Vui, wa ira gagapalag
munia te gagapalag vui, te gagapalag
nun munia. 25 Na*n* o vavine ti vet
munia wa, Nau we gilala apen i
Mesia te mule ma, we logia i Christ;
alo ni we mule ma ni te gaganag qet
mun nina ape gene *nan*. 26 Na*n* i
Jesus ti vet munia wa, Inau iloke we
vava muniko.

27 Alo ilone ira ti*n*qoro anana we
kel ma, wa neira we mamakei ape
tan o vavine we varvava; panava isei
gate vava wa, Ko we sike o sava? si,
Ape sava kamura we varvava? 28
Na*n* o vavine me mapvitag tamaine
o tanopei, ti vanreag ilo laqlaqe va-
nua, ti vava mun o tanun *nan* wa,
29 Tur van ma, tur ilo o tanun me
gaganag munau ape gene *nan* na me
ge ti: ineia wun i Christ? 30 Wa
neira we rowolue nan o laqlaqe vanua,
we mule suria. 31 Alo masaoi ilone
ira ti*n*qoro me paere munia wa, Va-
togo, ganagana. 32 Pa ni me vava
muneira wa, Gak o sinaga apena
kam gate gilala. 33 Na*n* ira ti*n*qoro
we varvava wa, Isei me la at o si-
naga munia? 34 Na*n* i Jesus ti vet
muneira wa, Gak o sinaga si na ge
o gene i Vatra*n* nau we maros, si na
ge paso mon o gagagapalag. 35 Ka-
miu gate vava was, o vula nivat ti,
pa qara wesu o gorogoro? ilo, nau we
vava mun kamiu wa, Tur ate kalo,
tur sagarag o tuqei *nan* me *rano* veta
ape gorogoro. 36 Wa i gene we goro-
goro wa taur o som rusarusai, wa we
sogon tuwale o woai ilo esu galava;
si i gene we savsavur tana i gene we
gorogoro a malakalaka tuwale apena.
37 Ape alo iloke o vavae ilone we
nun, wa si, O tuara te savsavur, wa o
varuei te gorogoro. 38 Na me vatra*n*
kamiu si a gorogoro o sava kam gate
mawmawui ti apena; irasei we sea
me mawmawui veta, wa ikamiu we
mule pata momiu ilo nor o tano maw-
mawui.

39 Na*n* alo laqlaqe vanua ilone o
tanun ta Samaria we qoqo me nom-
tupua ape vavae ilone mon o vavine
we gaganag we tira was, Ni me ga-
ganag munau ape gene *nan* na me ge
ti. 40 O manigiu ilone ira ta Samaria
me mule suria, we paere munia sin
toga amaira, wa ni me toga aia o qo*n*
nirua. 41 Wa we qoqo nan amoa
me nomtup ape mon o vavae; 42
we vet mun o vavine wa, Kamam
we nomtup ilokenake, pa gate ape
mom o vavae; pa apen kamam me
*ro*notag momam, wa kamam we gilala
si i gene iloke we nun i Vaesu mara-
ma, i Christ.

43 Wa o qo*n* nirua me paso, ni me
toavtag o vatine ilone, ti vareag i
Galilea. 44 Apen i Jesus me gaga-
nag mona we tira wa, Gate nom
mava lai o prophet alo tur vanuana.
45 Wa ni me ni*n*a a Galilea, wa ira
ta Galilea me lav vasgotia, ape neira
me ilo o gene *nan* ni me ge ti a Jeru-
salem alo lakalaka; ape neira mula*n*
me mule mora ape lakalaka.

46 Wa ni me mule mula*n* tamaine
i Kana takele Galilea, wa ni me ge
o pei ti aia ni ris wine nia. Wa o

tuara tanun liwoa aia, i natuna we
gopa a Kapernaum. 47 Wa ni me
ronotag apen Jesus me rowolue ma
Judea i Galilea, wa ti mule suria, ti
paere munia, ni van siwo, ni vaesu
natuna; o mantagai tie ti mate. 48
Nan i Jesus ti vet munia wa, Si kam
qe tete ilo o vaglala wa o vasasa nan,
kamiu tete nomtup ran. 49 Nan o
tanun liwoa ti vet munia wa si, Lord,
van moai siwo, i natuk gate mate
tiqa. 50 Nan i Jesus ti vet munia
wa, Van at, natuma we esu. Wa o
tanun me nomtup o vavae i Jesus me
vet ti munia, pa ti vanreag. 51 Wa
alo ni ti qale taqtaqel siwo ti o row-
rowovag nan anana we varnina ineia,
we gaganag wa, Natuma me esu.
52 Nan ni me varusira wa, Ni me
qeteg mauka alo masao qon avea?
Nan neira we vet munia wa, Nanora
alo masao qon laveruai o tutunsag me
saru nania. 53 Wa o mama ilone me
gilala tamaine si o masao qon ilone
i Jesus me vava munia alolona wa,
Natuma we esu; wa ni me nomtup
mona, tarasei nol talo imana. 54
Iloke mulan o varuei vaglala i Jesus
me ge, ni me kalo veta ma ti a Judea
i Galilea.

TAVALIU V.

1 Paso nan, o Lakalaka nora ta
Judea; wa i Jesus me mule kalo i
Jerusalem. 2 Wa o qilo a Jerusalem
ape tano sheep; we log o vavae ta
Hebrew si Bethesda, o paito tavelima
apena. 3 Wa ira mageregere nan we
tar we risa alo iloke, ira matapei, wa
ira qagesu, wa irasei o rurus apena,
we toga nerei o ge tikotiko o pei. 4
Apen o angel we siwo ma ilo qilo alo
tuan masao qon, ti ge tikotiko o pei;
paso nan, isei qe taqel moai siwo ilo
pei me matikotiko ti, ni te esu nan o
sava gopae tea me qaloa ti. 5 Wa i
tuara tanun aia me mageregere ti o
tau sanavul tol o numei laveatol veta.
6 I Jesus me iloa we risa, pa ni we
gilala ape ni me gopa tuai, ti vet
munia wa, Ko we maros we esu? 7
Nan i gopae ti valuia wa, Lord, tagai
o tanun amenau si a lav nau ilo qilo
alo tikotiko pei; pa nau we mule, pa
isei we sea we taqel moai inau siwo.
8 Nan i Jesus ti vet munia wa, Ta-
varaka, la raka natanoepama, mule
atalia. 9 Wa o tanun me esu gaplot,
ti la raka natanoepama, ti mule. Wa
o qon ilone o qon mapsag.

10 Nan ira ta Judea we vava mun
i gene me esu ti wa, O qon mapsag
qarig, gate tira ape Lea si ka la raka
natanoepama. 11 Pa ni me valuira wa,
I vaesuk me vet munau wa, La raka
natanoepama, mule atalia. 12 Nan
ineira we varusia wa, Isei ilone me
vet tamaine muniko wa, La raka
natanoepama, mule? 13 Pa i gene
me esu ti gate gilala isei ineia; apen
i Jesus me taviro, o sul alo vatine.
14 Galewora i Jesus we ilo suaria alo
Vatine we rono, ti vet munia wa, Ilo,
ko me esu; pa nipea ganganor mulan,
nan o sava we tatas nan we tuai wa
qalo ko. 15 Wa o tanun we vareag,
ti gaganag mura ta Judea si i Jesus
i vaesuna. 16 O manigiu ilone ira
ta Judea me gege i Jesus, wa we sike-
sike si a ge mateia, ape ni me ge
tamaine alo qon mapsag. 17 Pa i
Jesus me valui gorora wa, I Tamak
we mawmawui gai nina ilokenake,
wa nau we mawmawui mok. 18 O
manigiu ilone ira ta Judea me sike-
sike aneane nan amoa si a ge mateia,
ape ni gate sirigavtag gese o lea ape
qon mapsag, pa ni me log ran God
was i tur tamana, me ge ineia we sar
apen God.

19 Nan i Jesus ti valuira ti vet wa,
We nun, we nun, nau we vava mun
kamiu wa, O Natui gate ge lai mata-

puna o sava, nava o gene ni we ilo o
Mama we ge; ape o gene *nan* Ni te
ge, o Natui te ge mona tamaine. 20
Ape o Mama we tape o Natui, wa we
gaganag munia o gene *nan* nol Ni we
ge mona; wa Ni te gaganag munia
o gagapalag *nan* we poa nan o ike, si
kamiu a mamakei apena. 21 Ape
tama o Mama we ge raka kel ira
mate wa we ge esura, tamainegina o
Natui we ge esu rasei ni we maros.
22 Ape o Mama gate veveg mona o
tanun, pa me ukeg o lea veveg nol
mun o Natui. 23 Si o tanun *nan* a
nom mava o Natui, tama ineira we
nom mava o Mama. Isei qe tete nom
mava o Natui, ni gate nom mava o
Mama me vatra*n*ia ma. 24 We nun,
we nun, nau we vava mun kamiu wa,
Isei qe ti*n*qoro mok o vavae, wa we
nomtup i vatra*n* nau ma, me taur veta
o esu galava, wa tete ni*n*a lai ape lea
veveg, pa me lagau lue veta nan o
matea ilo esu. 25 We nun, we nun,
nau we vava mun kamiu wa, O masao
qo*n* we rasu ma, wa me wesu veta,
wa o tamate *nan* te ro*n*otag nali*n*an
Natun God, wa irasei we ro*n*otag te
esu. 26 Ape tama amen o Mama o
esu alo ineia kel, tamaine mula*n* gina
Ni me vasoal mun o Natui si o esu
amaia alo ineia kel. 27 Wa Ni me
vasoal munia o mana si amona te ve-
veg, ape neia o Nat tanun. 28 Tur
pea mamamakei ape gene iloke; ape
o masao qo*n* we rasu ma wa ineira
nol alo qara*n*a *nan* te ro*n*otag nali-
*n*ana, 29 te rowolue ma; irasei me
gagapalag we wia ilo tavaraka esu,
wa irasëi me gagapalag ganganor ilo
tavaraka veveg.

30 Na tete ge lai matapuk o sava:
nau we veveg tama nau we ro*n*otag;
wa mok o lea veveg we taniniga; ape
na gate sikesike o gene nau we maros,
nava o gene i Vatra*n* nau ma we maros.
31 Si na qe gaganag kel we tira ape
nau, mok o vavae gaganag ilone gate
nun. 32 I gene we sea we gaganag
we tira ape nau; wa nau we gilala
ape vavae ni we gaganag we tira
ape nau si we nun. 33 Kamiu me
vatra*n* rasei sur i John, wa ni me
gaganag we tira ape nun. 34 Nava
o vavae gaganag nau we lav mok gate
amon o tanun; pa nava nau we vava
tamaike si kamiu a esu apena. 35
Ineia o pul we lawalawa, we si*n*a-
si*n*a; wa ikamiu me maros we toga
malakalaka wia o tuan qo*n* alo non o
marmararan. 36 Nava o gene we
gaganag we tira amenau we poa nan
o vavae non John, ape o gagapalag
nan o Mama me vatra*n* nau si na ge
paso, o gagapalag *nan* nake nau we
ge, iloke *nan* we gaganag we tira
apenau si o Mama me vatra*n* nau ma.
37 Wa o Mama me Vatra*n* nau ma
me gaganag mona we tira ape nau.
Kamiu gate ro*n*otag nali*n*ana ran ma,
wa kamiu gate ilo natarapena. 38
Wa ikamiu gate taur mon o vavae we
goara alo ikamiu, apen kamiu gate
nomtup i gene Ni me vatra*n* ma. 39
Kamiu we sikesike waririag alo
Raverave we ro*n*o *nan*, apen kamiu
we nonom si kamiu we la o esu galava
alo ilone *nan*; wa ilone *nan* nane we
gaganag we tira ape nau. 40 Wa
kamiu gate maros we mule ma sur nau
si kamiu a la momiu o esu. 41 Nau
gate lav mok o ronoga amen o tanun.
42 Nava nau we gilala ikamiu si tagai
amen kamiu o tapetape God alo lo-
lomiu. 43 Na me van ma alo sasan
Mama, wa kam gate lav vasgot nau;
si isei we sea qe van matapuna ma
alo tur sasana, kam te lav vasgot
ineia. 44 Kamiu te nomtup lai ga-
savai, we varlavlav o ronoga amen
valval kamiu, wa ikamiu gate sike-
sike o ronoga we van ma nan God
tuwale wora. 45 Turpea nononom
si na te tila kamiu mun o Mama;

i gene apena we tila, i Moses nake,
kamiu we sov ape neia. 46 Ape si
kam qe nomtup i Moses, kam te nom-
tup nau, ape ni me rave ape nau.
47 Nava si kam qe tete nomtup mon
o raverave, te nomtup gasavai mok o
vavae?

TAVALIU VI.

1 Na*n* me paso o ike i Jesus me le-
vegao tavala qilo ta Galilea, o qilo ta
Tiberias. 2 Wa o sul we qoqo me
tataga ineia, o manigiu ineira me ilo
mora o vaglala *nan* ni me ge ti munra
gopae. 3 Wa i Jesus me kalo sage i
vawo tauwe, wa tara ti*n*qoro me pute
siwo aia. 4 Wa o Rowolagau o laka-
laka nora ta Judea me noga. 5 Wa
i Jesus me ate la*n*, ti sagarag o sul
we qoqo we mule ma suria, ti vet
mun i Philip wa, Nina te wol o si-
naga avea aganragai *nan* iloke? 6 Pa
ni me vet tamaike si a meregalea, ape
ni me gilala mona o sava ni te ge.
7 Na*n* i Philip ti valuia wa, Ta wol
o bread mun o som melnol vagarua
tete ninile val tanun. 8 Tuwale
nanra ti*n*qoro anana, i Andrew, tasin
Peter ti vet munia wa, 9 O lumagav
iake, o bread tavelima amaia, o bar-
ley, wa o iga nirua; pa te tira gasei
ape neira we qoqo? 10 Na*n* i Jesus
wa, Tur vapteg o sul. Wa o valis we
lolo alo vatine. Na*n* o tanun *nan* me
pute siwo tama tar vagatavelima. 11
Na*n* i Jesus me taur o bread, ti wie
vavae, ti tirag munra ti*n*qoro, wa ira
ti*n*qoro mun o tanun *nan* me pute
siwo; wa o iga mula*n* tama isei qe
maros. 12 Wa neira me toqo qet, ni
me vet munra ti*n*qoro anana wa,
Vilerag o garate sinaga me tuqe ti,
nan o sava wa tagea. 13 Wa neira
me vilerag, wa me sogon ura o gete
sa*n*avul tuwale o numei nirua mun o
garate bread tavelima ilone neira me
ganagana matila ti. 14 Wa o mani-
giu o ine iragai me ilo o vaglala i Jesus
me ge ti qara vet wa, We nun, i gene
iloke i Prophet te mule ma ilo ma-
rama.

15 Wa i Jesus we ilo vaglala ape
neira te mule ma we wosagia, we ge
ineia sin maranaga, wa ni me toa kel
mula*n* magesena i tauwe.

16 Wa me ravrav veta, ira ti*n*qoro
we taqel siwo i lau; 17 we rap vawo
aka, we gamo siwo tavala qilo i Ka-
pernaum. Wa me qo*n*, wa i Jesus
gate mule tiqa surira, 18 wa o rep we
kalokalo ma ape la*n* liwoa we vus.
19 Wa ineira me sua o masaoi sa*n*a-
vul rua o numei tavelima si sa*n*avul
tol, qara ilo i Jesus ti mulemule avune
pei, ti rivtag o aka, wa neira we go-
golo. 20 Pa ni me vava munera wa
Inau iloke; turpea gogogolo. 21 Wa
ineira me lav vasgotia ilo aka; wa o
aka ti olo gaplot salilina ineira me
sua aia.

22 Tavala maran o sul me tira ti a
tavala qilo i rowo me ilo si tagai o
natiaka we sea aia, pa ituwale ilone,
wa si Jesus gate rap mona vawo aka
ilone amaira ti*n*qoro anana, nava si
ra ti*n*qoro anana me vanreag mage-
sera. 23 Panava o tuan aka mula*n*
me tikarag nan Tiberias, me olo i
rowo arivtag o vatine neira me gana
o bread aia, i Jesus me wie vavae
paso ti apena. 24 Wa o sul me ilo
tamaine i Jesus tagai aia tara ti*n*qoro
anana, wa neira we rap kalo mora
vawo natiaka *nan* ilone, we ni*n*a siwo
i Kapernaum, we sike i Jesus. 25
Wa neira me ilo suaria a tavala qilo
siwo, we vava munia wa, Vatogo, ko
me van ma ana*n*aisa? 26 Na*n* i
Jesus ti valuira wa, We nun, we nun,
nau we vava mun kamiu wa, Kamiu
we sike inau pa gate apen kamiu me
ilo o vaglala *nan*, nava apen kamiu
me gana ti wa me toqo. 27 Tur pea

mawmawui ape sinaga te tagea, pa-
nava ape sinaga te toga ilo esu ga-
lava, o Nat tanun te la mun kamiu;
apen o Mama, God, me vaglala ineia.
28 Nan neira we vet munia wa, Ka-
mam te ge o sava, si kamam a gaga-
palag lai o gagapalag nan non God?
29 Nan i Jesus ti valuira wa, Iloke
o gagagapalag non God, si kamiu a
nomtup i gene Ni me vatran ma. 30
Nan ineira me vet munia wa, Ko we
ge o sava o vaglala, si kamam a ilo wa
we nomtupuko? Ko we gagapalag
o sava? 31 Ratupunina me gana o
mana alo vanua vanameag, tama me
rave ti wa, Ni me le gar o bread ma
vunana si a gana. 32 Nan i Jesus
me vet muneira wa, We nun, we nun,
nau we vava mun kamiu wa, Gate i
Moses me la mun kamiu o bread ma
vunana, nava i Tamak we le mun
kamiu o tur bread ma vunana. 33
Apen o bread mon God iloke we siwo
ma vunana, wa we ge esu o marama.
34 Nan ineira we vava munia wa,
Lord, ka la vagae ma mun kamam o
bread iloke. 35 Nan i Jesus ti vet
muneira wa, Inau o bread esuva; isei
qe van ma sur nau tete malinsala, wa
isei qe nomtup inau tete marou anai-
sa. 36 Pa na me vava veta mun
kamiu wa si, Kam me ilo inau, pa
kamiu gate nomtup. 37 O sava o
Mama qe la munau te van qet ma sur
nau, wa na tete gevtag reag ilo isei qe
van ma sur nau. 38 Ape na gate siwo
ma vunana si na tataga o gene nau
we maros, nava o gene i Vatran nau
ma we maros. 39 Wa i Vatran nau
ma we maros iloke, si na tete ge van-
vanameag o gene tea Ni me la ma
munau, pa si na ge rakatia alo ulus
qon. 40 Ape o maros mon Tamak
iloke, si isei qe sagarag o Natui wa
we nomtupua te esu galava, wa na te
ge raka kelua alo ulus qon.
41 Wa ira ta Judea we terevanut-
nut goroa, ape ni me vava wa, Inau
o bread me siwo ma vunana. 42 Wa
ineira me vet wa, Gate Jesus iloke,
natun Joseph? nina we gilala i ta-
mana tana ravevena. Pa o sava iloke
ni we vava wa, Na me siwo ma vu-
nana? 43 Nan i Jesus ti valuira
we vava wa, Turpea var terevanut-
nut. 44 O Mama i vatran nau ma ta
tete ramo isei, ni tete van lai ma sur
nau, wa na te ge raka kelua alo ulus
qon. 45 Me rave ti munra Prophet
nan wa, God te vatogora nol. Val-
sei me ronotag amen o Mama, wa we
lolomaran, te van ma sur nau. 46
Na gate vava si isei me ilo o Mama;
i gene amen God ma, ineia tuwale me
ilo o Mama. 47 We nun, we nun,
nau we vava mun kamiu wa, Isei qe
nomtup we taur o esu galava. 48
Inau o bread esuva. 49 Ratupumiu
me gana o mana alo vanua vanameag,
wa me mate. 50 Iloke o bread we
siwo ma vunana, si o tanun ni gana,
wa ni tete mate. 51 Inau o bread
esu me siwo ma vunana; si isei qe
gana o bread iloke ni te esu galava;
wa o bread lova iloke na te le navi-
sogok nake na te le ape esu marama.
52 O manigiu ilone ira ta Judea
me varleasag, we vet wa, I gene iloke
te le gasei navisogona mun ganina?
53 Nan i Jesus ti vet muneira wa, We
nun, we nun, nau we vava mun kamiu
wa, Si kam qe tete gana o visogo nat
tanun wa we ima nanarana, kamiu
gate taur o esu alo i kamiu. 54 Isei
qe gana navisogok, wa we ima nana-
rak we taur o esu galava; wa na te
ge raka kelua alo ulus qon. 55 Ape
navisogok o tur sinaga, wa nanarak o
tur gene ima. 56 Isei qe gana na-
visogok wa we ima nanarak we goara
alo inau wa inau alo ineia. 57 Tama
o Mama esu me vatran nau ma, wa
nau we esu o manigiu o Mama, ta-
mainegina isei qe gana inau, ineia

mula*n* te esu o manigiu inau. 58
Iloke o bread me siwo ma vunana;
pa gate tama ira tupumiu me gana o
mana wa me mate; isei qe gana o
bread iloke te esu galava. 59 Ni me
vava o vavae *nan* iloke alo Ima siwo-
tuwale, alo ni we vatogora a Kaper-
naum.

60 Wa o tuan ti*n*qoro anana we
qoqo we ro*n*otag, we vava wa, O vavae
we gona iloke; isei te ti*n*qoro lai?
61 Nava i Jesus we gilala matapuna
ape ra ti*n*qoro we tereva*n*ut*n*ut, ti vet
muneira wa, Iloke we ge kamiu si a
tutuag? 62 Pa o sava, si kam te
sagarag o Nat tanun we mule kalo
kel ilo vatine ni me toga ti aia we
tuai? 63 O vui we ge esu, wa o
visogoi tete piri*n* ilo; o vavae *nan* na
me vava mun kamiu, iloke *nan* o vui,
wa o esu. 64 Wa o tuanimiu gate
nomtup. Apen Jesus me gilala alo
qetegiu ma ape rasei gate nomtup,
wa isei te maniri*n*ia. 65 Wa ni
me vava wa, O manigiu iloke nau
me vava mun kamiu wa, I Tamak ta
tete sogov munsei, ni tete van lai ma
surinau. 66 O manigiu iloke ira ti*n*-
qoro anana we qoqo me toa kel na-
nia, gate mule pulpul mula*n* amaia.
67 Wa i Jesus ti vet munra sa*n*avul
tuwale o numei nirua apena wa, Ka-
miu mula*n* we maros we toa? 68 Na*n*
i Simon Peter me valuia wa, Lord,
kamam te toa surisei? amaiko o va-
vae *nan* we tira ape esu galava. 69
Wa ikamam me nomtup veta, wa we
gilala apeniko i Ro*n*o anan God. 70
Na*n* i Jesus ti valuira wa, Nau gate
ilo raka kamiu sa*n*avul tuwale o nu-
mei nirua? wa o tuara nan kamiu
anan Satan. 71 Pa ni me vava apen
Judas Iskariot natun Simon, ape neia
gina te maniri*n*ia, o tuara nanra sa-
*n*avul tuwale o numei nirua.

TAVALIU VII.

1 Paso nan i Jesus me mule kelkel
a Galilea, ape ni gate maros we mule
kelkel a Judea, apenra ta Judea me
sike si a ge mateia. 2 Wa o la-
kalaka nora ta Judea, o Lakalaka
Paito, me noga. 3 O manigiu o ine
ira tasina we vava munia wa, Va-
reag, mule i Judea, si ra ti*n*qoro mu-
la*n* anama a ilo mora o gagapalag *nan*
ko we ge. 4 Ape tagai o tanun we
gagapalag pata, pa we maros mona o
tanun sul neira gilala ineia alo maea.
Ko ta ge tamaike, ka ge *nan*alue ko
mun o marama. 5 Ape ra tatasina
gai gate nomtup mora neia. 6 O
manigiu ilone i Jesus ti vet muneira
wa, Naqo*n*ik gate wesu tiqa, nava
naqo*n*imiu we taurmate vagae apena.
7 O marama tete *n*ustup lai kamiu;
nava ni we *n*ustup nau, ape nau we
gaganag we tira apena si mon o ga-
gapalag we malkeke. 8 Tur mule
kalo momiu ape lakalaka; na tete
mule kalo tiqa ape lakalaka iloke,
ape qo*n*ik gate wesu vunvun tiqa. 9
Ni me vava tamaike muneira, paso
nan, ni qale toga a Galilea.

10 Nava ira tatasina me mule kalo
veta ape lakalaka, paso nan, ni qara
mule kalo mona, nava ni gate mule
lue pa me viro. 11 O manigiu ilone
ira ta Judea me sikea alo lakalaka,
we vet wa, Avea ineia? 12 Wa me
tereva*n*ut*n*ut vaga qoqo alo sul ape
neia; o tuaniu me vava wa, Ineia we
wia: wa o tuaniu wa, Tagai, ni we
ge lera o sul. 13 Panava isei gate
vava lue ape neia, ape neira we go-
golo ra ta Judea.

14 Wa alo tine lakalaka i Jesus
we mule kalo ilo Vatine we ro*n*o, ti
vatvatogo. 15 Wa ira ta Judea me
mamakei apena we vet wa, I gene
iloke we lolomaran ga savai, pa ni
gate toga ilo amen i vatogo? 16 Na*n*

o manigiu ilone i Jesus ti valuira wa,
Nok o lea vatogoa gate mok, nava
amon i vatra*n* nau ma. 17 Si isei qe
maros we ge non o maros, ni te gilala
ape lea vatogoa, si amon God, si nau
we vava matapuk. 18 Isei we vava
matapuna we sike sin ge ronoga ke-
lua, nava isei we sike sin ge ronoga
i vatra*n*ia, ilone we nun, wa o li*n*e
variava gate toga alo ineia. 19 I
Moses wun me la mun kamiu o Lea?
wa isei tuwale nan kamiu gate gaga-
palag qalo o Lea. Ape sa kam we
sike si a ge mate inau? 20 O sul we
valui goro, si, O vui ganganor amai-
ko; isei we sike si a ge mate iniko?
21 Na*n* Jesus ti valui gorora we vava
wa, Nau me ge o gagapalag tuwale,
wa ikamiu nol me mamakei apena.
22 O manigiu iloke i Moses me le
mun kamiu o teve vaglala apena; (pa
gate qeteg amen Moses nava amera
tupunina;) wa kamiu we teve vagla-
la o tanun alo qo*n* mapsag. 23 Si o
tanun qe lav mona o teve vaglala alo
qo*n* mapsag, nan o lea non Moses wa
tatavaul, ape sa kam we lologagara
inau ape nau teve ge esu nol o tanun
alo qo*n* mapsag? 24 Turpea veveg
vires nagoi: tur veveg taniniga gese.
25 Wa o tuan ta Jerusalem me
vava wa, I gene wun iloke neira we
sike si a ge mateia? 26 Pa ilo, ni
we wawa*n* lue, wa ineira gate gatogo-
roa. We nun, ira vatvatra*n* me lo-
lomaran wun ape iloke i Christ? 27
Nava i tagai; apen kamam we gila-
la ape iloke ma avea; nava i Christ
ta van ma, isei tete gilala ape neia
ma avea. 28 O manigiu o ine i Jesus
me vava eleele alo Vatine we ro*n*o, we
vatvatogo ti vet wa, Kamiu we gila-
la inau, wa kamiu we gilala ape nau
ma avea; wa na gate van matapuk
ma, nava i vatra*n* nau ma we nun,
kamiu gate gilala Ineia. 29 Nau we
gilala ineia, ape na me van ma nania,
wa Ni me vatra*n* nau ma. 30 O
manigiu o ine ineira me sike si a
takulia; nava isei gate ta*n*oa, ape
qo*n*ina gate wesu tiqa. 31 Wa o
tanun *nan* we qoqo amaira me nom-
tupua, we vet wa, I Christ ta van ma
a*n*aisa, pa ni te ge o vaglala we qoqo
nan o vaglala *nan* i gene iloke me ge
ti? 32 Ira Pharise we ro*n*otag o sul
we tereva*n*ut*n*ut tamaike ape neia;
wa ira Ololo liwoa wa ira Pharise
me vatra*n* o tuan gagapalag anara si
a takulia. 33 O manigiu o ine i
Jesus ti vet wa, O qo*n* gate purat ti
na te qale toga amen kamiu, wa na te
mule sur i vatra*n* nau ma. 34 Kamiu
te sike inau, wa ikamiu tete ilo suar;
wa ikamiu tete mule lai ilo vatine na
we toga aia. 35 Ira ta Judea we var-
vava apena wa, I gene iloke te va ivea
wa inina tete ilo suaria? Ni te mule
surira salsale*n*a amera ta Grekia, si
a vatogo ira ta Grekia? 36 O sava
vavae iloke ni we vava wa, Kamiu
te sike nau, wa ikamiu tete ilo suar
inau: wa, Kamiu tete mule lai ilo
vatine nau we toga aia?
37 Na*n* alo paspasoene qo*n*, o qo*n*
lakalaka we poa, i Jesus me tira, ti
vet wa, Si isei qe marou, ni van ma
surinau, ni ima. 38 Isei qe nomtup
inau, o pei lava *nan* te tiqar lue nan
natoqana, o pei maur, tama me rave
ti. 39 Wa ni me vava ape Vui ira
sei te nomtupua te la; ape tagai tiqa
o Vui we Ro*n*o, ape gate ge ronoga
tiqa i Jesus. 40 Wa o tuan sul we
ro*n*otag mon o vavae *nan* iloke, we
vet wa, We nun i gene iloke o Pro-
phet. 41 Na*n* rasei we sea wa, Iloke
i Christ. Na*n* o tuaniu wa, I Christ
te rowo lue ma Galilea? 42 O Rave-
rave gate vava si, I Christ te van ma
nan o veve i David, wa nan Bethle-
hem o vanua i David me toga ti aia?
43 Wa me qeteg raka tamaine o vile-
wora amaira sul. 44 Na*n* o tuaniu

we maros we takulia; nava isei gate
tanoa.
45 Wa ira gene vatran me kel suri-
ra Oloolo liwoa tara Pharise. Nan
neira wa, Apesava kamiu gate lavia
ma? 46 Nan ira gene vatran we
valui gorora wa, O tanun gate vava
we tuai tama i gene iloke. 47 Nan
ira Pharise we valui goroa wa, Me
valera mulan kamiu? 48 Isei nanra
moe tanun si isei nanra Pharise me
nomtupua? 49 Pa o sul iloke we lo-
loqon o lea, o sul vivnag. 50 Nan i
Nikodemus (i gene me mule ti sur
Jesus amoa, tuwale nan neira) ti vet
muneira wa, 51 Nonin o lea si nina
a veveg gap o tanun, wa gate ronotag
amoa ineia, wa gate gilala ape sava
ni we ge? 52 Nan ineira we valuia
we vet munia wa, Iniko mulan we
ta Galilea? Ka sike wariria g, ko
qara ilo ape prophet gate wot tiqa ma
a Galilea. 53 Wa ineira we mule
tuwatuwale ilo imara.

TAVALIU VIII.

1 Pa i Jesus me mule ape tauwe
Olivet. 2 Wa alo matava ran ni me
kel ilo tinesara we rono, wa o sul nol
me mule suria, wa ni me pute siwo,
ti vatogora. 3 Wa ira vatogo tara
Pharise we tak ma suria o vavine me
taur alo we pakapaka; wa ineira me
mapua alo vatitnai, 4 we vet munia
wa, Vatogo, me taur o vavine iloke
alo we pakapaka, alo ilone ran. 5 Wa
i Moses me vatran nina alo Lea si a
patun mate isei qe ge tamaike: pa
iniko, ko we vava o sava ape neia?
6 Neira we vava tamaike, pa we me-
regalea, si a tila lai ineia apena. Wa
i Jesus me taqalon siwo, ti raverave
mun napisuna alo tano. 7 Wa ineira
qale varusia; wa ni we totoepe, ti vet
muneira wa si, Isei nan kamiu gate
ganganor, ni patun raka ineia. 8 Wa
ni we taqalon siwo mulan, ti raverave
mun napisuna alo tano. 9 Wa ineira
we ronotag, wa nalolora we veveg qalo
kelura, pa neira we rowolue tuwatu-
wale, me qeteg amaira tamaragai gai
nina ira paspasoanai: wa i Jesus qale
toga magesena, wa o vavine we tira alo
vatitnai. 10 Wa i Jesus we totoepe,
ti sagarag o vavine magesena, ti vet
munia wa, Vavine, avea ineira we
gaganag si a veveg iniko; isei gate
veveg mateiko? 11 Nan neia wa,
We, Lord: isei tagai. Nan i Jesus
ti vava wa, Wa inau mulan, na gate
veveg mateiko; mule, nipea ganganor
mulan.
12 Nan i Jesus ti vet mulan mu-
neira wa, Inau o marmararan talo
marama; isei qe tataga inau tete
mulemule alo silsiliga, nava o mar-
mararan tape esu te toga amaia. 13
Nan ira Pharise we vava munia wa,
Ko we gaganag kel apeniko; nom o
vavae gaganag iloke gate nun. 14
Nan i Jesus ti valuira ti vet wa, Pa
si na qe gaganag kel apenau, pa mok
o vavae gaganag we nun; ape nau we
gilala ape na me van ma avea, wa
nau we mule at ivea; nava kamiu
gate gilala ape na me van ma avea,
wa nau we mule at ivea. 15 Kamiu
we veveg vires visogoi; inau gate ve-
veg sei. 16 Wa si nau qe veveg, mok o
vavae veveg we nun; ape nau gate ma-
gesek, pa ikara o Mama i vatran nau
ma. 17 We nun, me rave alo nomiu
lea wa, O vavae gaganag mor o tanun
nirua we nun. 18 Inau iloke we gaga-
nag kel ape nau, wa o Mama i vatran
nau ma we gaganag mona ape nau. 19
Nan ineira we vava munia wa, Avea
i tamama? Nan i Jesus ti valuira
wa, Kamiu gate gilala inau, wa ika-
miu gate gilala i tamak; si kam qe
gilala inau, kam te gilala mulan ta-
mak. 20 Ni me vava o vavae nan
iloke ape Tanomoegene, we vatva-

togo alo tinesara we rono; wa isei
gate tauria, ape qonina gate wesu
tiqa.

21 O manigiu o ine i Jesus ti vet
mulan muneira wa, Nau we vanreag,
wa ikamiu te sike inau, wa ikamiu
te matevag napugamiu; kamiu tete
mule lai ilo vatine nau we vanreag
aia. 22 Nan ira ta Judea we var-
vava wa, Ni te ge mate kelua? ape
ni we vava wa. Kamiu tete mule lai
ilo vatine nau we vanreag aia. 23
Nan ni me vava muneira wa, Kamiu
we ta i siwo ma, inau ta i sage ma;
kamiu talo marama iloke, inau gate
talo marama iloke. 24 O manigiu
o ine nau me vava mun kamiu wa,
kamiu te matevag napugamiu; apen
kamiu te matevag napugamiu, si
kam qe tete nomtup ape nau iloke.
25 Nan ineira we vava munia wa,
Iniko isei? Nan i Jesus muneira
wa, Na qale vava mun kamiu apena
tama alo qetegiu. 26 O gene *nan*
we qoqo amenau si na vava apen
kamiu wa si a veveg; nava i vatran
nau ma we nun, wa nau we vava
mun o marama o savasava *nan* na
me ronotag amaia. 27 Ineira gate
lolomaran ape ni we vava muneira
ape o Mama. 28 O manigiu ilone i
Jesus ti vet muneira wa, Alo kamiu
te la raka o Nat tanun, kamiu te
qara gilala ape nau iloke, wa ape
nau gate ge matapuk o sava, nava
nau we vava o gene *nan* iloke tama
i Tamak me vatogo inau. 29 Wa i
vatran nau ma we toga amenau; o
Mama gate ukeg inau si na toga ma-
gesek; ape nau we ge vagae o gene
nan ni we maros. 30 Alo ni we
vava tamaike, we tar me nomtupua.

31 O manigiu o ine i Jesus ti vet
munra ta Judea we nomtupua wa,
Kam ta qale goara alo mok o vavae,
kam te tur tinqoro anak; 32 wa kam
te gilala o nun, wa o nun te ge wasa-
wasa ikamiu. 33 Nan neira we valui
goroa wa, Ikamam ira tupun i Abra-
ham, kamam gate toga rot tiqa amenra
sei: ko we vava tama avea si, Te ge
wasawasa ikamiu? 34 Nan i Jesus
ti valuira wa, We nun, we nun, nau
we vava mun kamiu wa, Isei qe ge o
ganganor, ineia i gene rot anan o
ganganor. 35 Wa i gene rot tete
toga galava alo ima, nava o natui we
toga galava. 36 O manigiu o ine si
o natui qe ge wasawasa ikamiu, kam
te tur toga wasawasa. 37 Nau we
gilala apen kamiu ira tupun i Abra-
ham; panava kamiu we sike si a ge
mate inau, ape mok o vavae gate gao
taso lai alo ikamiu. 38 Nau we vava
o sava na me ilo ti amen Tamak;
wa ikamiu mulan we ge o sava kam
me ronotag ti amen tamamiu. 39
Nan neira we valui goroa we vet wa,
I tupumam i Abraham. Nan i Jesus
ti vet muneira wa, Kamiu ta ra nat
Abraham, kam te ge o gagapalag
nan mon i Abraham. 40 Nava iloke-
nake kam we sike si a ge mate inau,
o tanun we vava mun kamiu o nun
na me ronotag amen God: i Abraham
gate ge tamaine. 41 Kamiu we ge o
gagapalag mon tamamiu. Nan neira
we vava munia wa, Kamam gate
wota pakapaka; i tamamam tuwale
God. 42 Nan i Jesus ti vet muneira
wa, God ta tamamiu, kam te tape
inau; ape nau me rowolue ma wa
nau me van ma God; ape nau gate
van matapuk ma, nava Ni me vatran
nau ma. 43 Ape sa kamiu gate lolo-
maran nalinak? apen kamiu gate
tinqoro lai mok o vavae. 44 Ikamiu
nan i tamamiu ma i Satan, wa ikamiu
we maros we ge o tortoron kiskislag
non tamamiu. Ineia i manvus alo
qetegiu ran ma, wa ni gate tira alo
nun, ape o nun tagai alo ineia. Alo
ni we vava galegale ni we vava mata-
puna, ape neia i galegale wa i taman

galegale. 45 Nava ikamiu gate nom-
tup inau, ape nau we vava nun. 46
Isei nan kamiu we veveg qalo lai
inau ape ganganor? Si nau qe vava
nun, ape sa kamiu gate nomtup nau?
47 Isei qe wot ma God te ti*n*qoro o
vavae *nan* mon God; o manigiu o
ine kamiu gate ti*n*qoro, apen kamiu
gate wot ma God.

48 Na*n* ira ta Judea me valuia,
me vet wa, Kamam we vava mantag
wun was, Iniko ta Samaria, wa o vui
ganganor alo loloma? 49 Na*n* i
Jesus ti valuira wa, O vui ganganor
gate alo lolok; pa nau we nom mava
i Tamak, wa ikamiu we nom tagtag-
eag inau. 50 Pa na gate sike we
ge ronoga kel inau; apena we sike
wa we veveg. 51 We nun, we nun,
nau we vava mun kamiu wa, Si o
tanun ta taur mok o vavae, ni tete
ilo mona o matea ti tuai ti tuai. 52
Na*n* ira ta Judea we vet munia wa,
Ilokenake kamam we gilala mantag
momam si o vui ganganor alo loloma:
i Abraham me mate tara prophet
nan me mate: pa ko we vava wa, Si
isei qe taur mok o vavae, ni tete nam
ilo o matea ti tuai ti tuai. 53 Ko
we liwoa wun nan i tamanina i Abra-
ham me mate ti, tara prophet *nan*
me mate? pa ko we ge iniko si sei?
54 Na*n* i Jesus ti valui gorora wa,
Si na qe log ronoga kel nau, nok o
ronoga itagai; nava i Tamak we
log ronoga inau, wa kamiu we vava
ape neia wa si, Ineia God kamiu;
55 pa kam gate gilala Ineia, nava
nau we gilala Ineia; pa si na qe
vava wa si na gate gilala Ineia, na
te tama ikamiu, we galegale; pa
nau we gilala Ineia, wa nau we taur
mon o vavae. 56 I tamamiu i Abra-
ham me malakalaka si a ilo naqo*n*ik;
wa me ilo mona, wa me qara apena.
57 Na*n* ira ta Judea we vava munia
wa, Natauma gate sanavul tavelima
tiqa, pa ko me ilo i Abraham? 58
Na*n* i Jesus ti vet muneira wa, We
nun, we nun, nau we vava mun
kamiu wa, I Abraham gate wota
tiqa na qale toga ran ma. 59 Wa
neira me taur kalo o wovat si a
patu*n*ia; pa i Jesus me taviro pata,
ti sere raveaglue alo vatitnara nan o
tinesara we rono, ti mule sispara.

TAVALIU IX.

1 Wa alo ni me mule sispara, ni
we ilo o tuara tanun, o matapei alo
wotava ran ma. 2 Na*n* ira ti*n*qoro
we varusia wa, Vatogo, isei me gan-
ganor, i gene iloke, si tamana tana
ravevena, pa ni me wota matapei
apena? 3 Na*n* i Jesus me valui
goro wa, I gene iloke gate ganganor,
wa gate i tamana tana ravevena; pa
o manigiu o gagapalag mon God te
nana lue alo ineia. 4 Namonina ran
si nina gagapalag o gagapalag mon
i vatra*n* nau ma alo qale maran; o
qo*n* we rasu ma isei tete gagapalag
lai alolona. 5 Alo inau qale toga
alo marama, inau o marmararan talo
marama. 6 Ni we vava tamaike, pa
ti anus siwo ilo tano, ti ge sin puaka
mun o anus, ti nonon namatan i gene
matapei mun o tano, 7 ti vet munia
wa, Mule, aqo alo qilo Siloam, o
vava ta Mota apena, i gene vatra*n*.
Wa ni me mule, ti aqo, ti kel ma,
we iloilo. 8 Wa ira tagvanuana wa
irasei me iloiloa ti we tuai si ni we
valapaere we vava wa, Iloke wun i
gene me putepute ti we paepaere?
9 Na*n* o tuaniu wa, Ineia; na*n* o
tuaniu mula*n* wa, Tagai, pa tama
ineia; na*n* neia wa, Inau. 10 Na*n*
neira we vava munia wa, Namatama
me lik gasavai? 11 Na*n* ni me
valui goro wa, I gene nasasana i
Jesus me ge o puaka, ti nonon na-
matak nia, ti vet munau wa, Mule

Siloam, aqo; wa na me mule, me
aqo, pa me iloilo kel. 12 Na*n* neira
munia wa, Avea ineia? Na*n* neia
wa; Esi, na gate gilala.
13 Wa neira we tak i gene me
matapei ti we tuai sur ira Pharise.
14 Wa o qo*n* mapsag ilone i Jesus
me ge o puaka, me ge lik mamatana
alolona. 15 O manigiu o ine mula*n*
ira Pharise we varusia ni me iloilo
kel gasavai? Na*n* neia wa, Ni me
map o puaka vawo matak, wa nau
me aqo, wa we ilo. 16 Wa o tuan
Pharise me vava wa, I gene iloke
gate van ma God, ape ni gate mata-
gisgis goro o lea ape qo*n* mapsag.
Na*n* o tuaniu wa, I gene ganganor
te ge gasei lai o vaglala *nan* tamaine?
Wa me qeteg vilewora amaira. 17
Na*n* neira we vava mula*n* mun i
matapei wa, O sava ko we vava apen
i gene ilone me ge lik namatama?
Na*n* ni we vava wa, Ineia o prophet.
18 O manigiu ilone ira ta Judea
gate nomtup ape neia si namatana
me pei ti wa me lik; neira gai log
ma i tamana tana raveven i gene me
ilo kel ti; 19 we varus rarua wa,
Natumurua iloke. kamurua we vava
si ni me wota matapei? pa ni we ilo
ilokenake gasavai? 20 I tamana
tana ravevena we valui gorora wa,
Kara we gilala ape natun kara iloke,
wa ape ni me wota matapei. 21 Pa
ni we ilo gasavai ilokenake kara gate
gilala apena; wa isei me ge lik na-
matana kara gate gilala; tur varusia;
ni me tamatua veta; ni te vava ma-
tapuna. 22 I tamana tana ravevena
we vava tamaine, ape rara we go-
golo ira ta Judea; ape neira ta
Judea me sora veta si a vure lue
isei nan o Ima siwo tuwale qe
gaganag lue si neia i Christ. 23 O
manigiu o ine i tamana tana rave-
vene me vava wa, Ni me tamatua
veta; tur varusia. 24 Wa ineira we
log vagaruei ma i gene me matapei
ti, we vet munia wa, Ka log ro*n*oga
God; kamam we gilala apen i gene
ilone si neia ganganor. 25 Na*n* ni
we valui gorora wa, Si neia ganga-
nor si tagai nau gate gilala; o gene
tuwale nau we gilala, ape nau me
matapei wa ilokenake nau we ilo.
26 Na*n* neira we vava mula*n* munia
wa, Ni me ge o sava muniko? ni me
ge lik namatama gasavai? 27 Na*n*
ni me valuira wa, Na qara vava paso
mun kamiu apena, wa kamiu gate
ro*n*otag; ape sava kamiu we maros
we ro*n*otag mula*n*? kamiu mula*n*
we maros we qeteg ti*n*qoro anana?
28 Ineira we li*n*aspuria, we vet wa,
Iniko i ti*n*qoro anana; wa ikamam
ira ti*n*qoro auan Moses. 29 Kamam
we gilala apen God me vava mun
Moses; pa i gene iloke, kamam gate
gilala si neia ma avea. 30 O tanun
we valuira, ti vet wa, Alova! pa
iloke o vasasa, si kamiu gate gilala
si neia ma avea, pa ni me ge lik
namatak? 31 Inina we gilala apen
God gate ro*n*otag ira ganganor; pa si
isei qe momogo God, wa we tataga
Non o maros, Ni te ro*n*otag ineia.
32 Alo qeteg marama ran ma gate
ro*n*otag tiqa apensei me ge lik na-
matan o tanun me wota matapei.
33 Si i gene iloke ta tete van ma
God, ni tete ge lai o sava. 34 Neira
we valuia we vet wa, Ko me wotavag
o ganganor gegese, pa ko we vatogo
ikamam? Wa neira me vure luea.
35 I Jesus we ro*n*otag ape neira
me vure luea; wa ni me ilo suaria, ti
vet munia wa, Ko we nomtup Natun
God? 36 Na*n* ni me valuia ti vet
wa, Pa isei ineia Lord, si na nomtu-
pua? 37 Na*n* i Jesus ti vet munia
wa, Ko me iloa, wa iloke we vava
muniko nake. 38 Na*n* ineia wa,
Lord, nau we nomtup; wa ni me
vatieqau goroa. 39 Na*n* i Jesus me

vet wa, Na me van ma ilo marama
iloke ape veveg, si rasei gate ilo a
ilo mora wa si rasei we ilo a qeteg
matapei. 40 Wa ira tuan Pharise ilone
we toga amaia me ro*n*otag o vavae
iloke, we vet munia wa, Ikamam mula*n*
o matapei? 41 Na*n* i Jesus ti vet
muneira wa, Si kam qe matapei tete
ganganor amen kamiu; nava iloke-
nake kamiu we vava wa, Kamam we
ilo; o manigiu o ine nomiu o ganga-
nor qale toga apena.

TAVALIU X.

1 We nun, we nun, nau we vava
mun kamiu wa, Isei qe tete van pata
ilo geara sheep ape mategeara, pa
we kalo we sea ilolona, ineia i palu
wa i vuspalu. 2 Panava isei we
vanpata ape mategeara ineia i altag
goro o sheep *nan*. 3 I ilo goro o
mategeara ti waka munia; wa o
sheep *nan* we ti*n*qoro nali*n*ana; wa
ni we log valval pulan o sase sheep,
wa ni we takira i varea. 4 Wa alo
ni we vure lue pulan o sheep, ni we
tursalemoa ineira; wa o sheep *nan*
we tataga ineia, o manigiu neira we
gilala nali*n*ana. 5 Nava neira gate
tataga o salavano, pa neira te toa
nania: o manigiu neira gate gilala
nali*n*ara salavano. 6 I Jesus me
vava muneira o vavae tenegag iloke;
nava neira gate lolomaran o sava ni
me vet muneira.

7 O manigiu o ine i Jesus ti vet
mula*n* muneira wa, We nun, we nun,
nau we vava mun kamiu wa, Inau o
mate geare sheep. 8 Irasei nol me
van moai inau ineira ira palu wa ira
vuspalu; nava o sheep *nan* gate
ti*n*qoro ineira. 9 Inau o mategeara;
isei we van pata alo inau te esu apena,
wa te van pata wa te van lue, wa te
ilo suar o valis. 10 I palu we van
gese ma si a palu, wa si a vus, wa si a ge
mate: Na me van ma si neira a taur
mora o esu, wa si neira a taur tuan.
11 Inau i altag goro we wia; i altag
goro we wia we map siwo naesuna o
manig sheep *nan*. 12 Nava i gene
rusag, ineia gate i tur altag goro, wa
o sheep *nan* gate pulana, pa ni ta
ilo o qoe kurkur we mule ma, ni te
ukeg o sheep, pa ti toa, wa o qoe
kurkur te takul ineira, te ge sale*n*a o
sheep *nan*. 13 I gene rusag we toa,
ape neia i gene rusag, wa ni gate no-
nom aneane ape sheep *nan*. 14 Inau
i altag goro we wia; wa na we lolo-
maran ira gene anak, wa ira gene
anak we lolomaran nau, 15 tama o
Mama we lolomaran nau, wa nau we
lolomaran o Mama; wa nau we map
siwo naesuk o manig sheep *nan*. 16
Wa pulak o tuan sheep mula*n* pa
gate talo geara iloke; namok ran
si na takira mula*n* ma, wa neira te
ro*n*otag nali*n*ak; wa te vavtig sheep
tuwale wa i altag goro i tuwale. 17
O manigiu iloke i tamak we tape
inau, ape nau we map siwo naesuk si
na la kalo mula*n*. 18 Isei gate lareag
nan nau, pa nau we map matapuk
siwo. Inau we mana si na map siwo,
wa nau we mana si na la kalo mula*n*.
Na me la o lea vatra*n* iloke amen
Tamak.

19 Na*n* me qeteg raka mula*n* o
vile wora amaira ta Judea o manigiu
o vavae *nan* iloke. 20 Ratuanira
we qoqo we vava wa, O vui ganganor
alo ineia, ni we lelera; ape sa kam we
ti*n*qoroa? 21 Na*n* o tuaniu wa, O
vavae *nan* iloke gate mon o tanun o
vui ganganor alo lolona; o vui ganga-
nor te ge lik lai namatara matapei?

22 Wa o lakalaka ape we varo*n*o
o Ima me wesu a Jerusalem, pa o
rara. 23 Wa i Jesus me mule kelkel
alo Vatine we ro*n*o, alo malmaluima
me log non Solomon. 24 Wa ira ta
Judea we sasalev waliogia, we vava

munia wa, O qon ti nivisa ko te ge
ikamam a nom varuarua? Ko ta i
Christ, ka wawan lue mun kamam
apena. 25 Nan i Jesus ti valuira
wa, Na me gaganag veta ti mun
kamiu, wa ikamiu gate nomtup; o
gagapalag nan nau we ge alo sasan
Tamak, iloke nan gina we gaganag
we tira apenau. 26 Pa kamiu gate
nomtup; apen kamiu gate talo sheep
napulak, tama na me vava veta ti
mun kamiu. 27 Pulak o sheep nan
we tinqoro nalinak, wa nau we gilala
ineira, wa neira we tataga inau: 28
wa nau we la muneira o esu galava;
wa neira tete mate tagea ti tuai ti
tuai, wa isei tete wosag lai neira nan
napanek. 29 I Tamak, me sogov
neira ma munau, we liwoa nan ra
gene nol, wa isei tete wosag lai
neira nan napanen Tamak. 30 Ikara
Tamak tuwale. 31 Wa ira ta Judea
me la kalo mulan o vat si a patunia.
32 Nan i Jesus ti valuira wa, Na me
la lue mun kamiu o gagapalag we
wia we qoqo nan i Mama; pa o sava
gagapalag kam we patun nau apena?
33 Nan ira ta Judea me valui goroa
wa, Kamam gate patuniko ape gaga-
palag we wia, nava ape ko we lin-
asapur, wa apeniko o tanun we ge
keluko si God. 34 Nan i Jesus ti val-
uira wa, Gate rave alo nomiu o lea
wa, Na me vava was, Kamiu ira god
nan? 35 Ni ta log god iragai o va-
vae mon God me rowolue surira, (wa
tete ul savrag lai o Raverave;) 36
kamiu we vava apen i gene God me
ge-rono ineia wa me vatrania ma ilo
marama was, Ko we linasapur; ape
nau me vava wa, Inau natun God?
37 Na ta tete ge o gagapalag mon
Tamak, turpea nomtup nau. 38 Pa
na ta ge, si kam qe tete nomtup inau,
tur nomtup o gagapalag nan; si ka-
miu a gilala wa we lolomaran si i
Mama alo inau wa inau alo i Mama.
39 O manigiu ilone neira me sike
mulan si a tauria, wa ni me vanreag
nan napanera.
40 Wa ni me mule mulan at tavala
Jordan ilo vatine i John me vasug-
rono moai ti aia, wa ni me togatoga
aia. 41 Wa o tanun nan we tar me
mule suria, we vava wa, I John
gate ge ilo o vaglala, pa o gene nan
i John me vava apen i gene iloke we
nun. 42 Wa we qoqo me nomtupua
aia.

TAVALIU XI.

1 Nan o tuarasei me gopa, i Lasa-
rus ta Bethania talo vanuan i Meri
tana tasina i Martha. 2 Wa i Meri
ilone me urai i Lord ti mun o lig
nonon ilone me man naranona mun
nauluna, wa i tutuana iloke we
gopa. 3 Wa ira tutuana me vatran
isei ni vet munia wa, Lord ilo, i gene
ko we tapea we gopa. 4 Pa i Jesus
me ronotag, ti vet wa, O gopae iloke
tete tira ape matea, nava o manigiu
nalenasin God, si Natun God ni lenas
nia. 5 Wa i Jesus we tape i Martha
tana tasina ratol i Lasarus. 6 Wa ni
me ronotag ape ni we gopa, pa ni
qale toga o qon nirua alo vatine Ineia
aia. 7 Paso nan, ti vet mura tinqoro
wa, Nina mule kel Judea. 8 Nan
ira tinqoro we vava munia wa, Vatogo,
ira ta Judea me sike rigrig ti iniko
si a patuniko, pa ko we mule mulan
aia. 9 Nan i Jesus ti valuira wa,
Sanavul tuwale o numei nirua wun
o masaoi alo maran tuwale? Si
isei qe mulemule alo maran tete tu-
tuag, ape ni we ilo o marmararan talo
marama iloke. 10 Nava si isei qe
mulemule alo qon te tutuag, ape o
marmararan tagai alo lolona. 11 Ni
me vava tamaike; paso nan, ni qara
vava muneira wa, I Lasarus i pulsa-
lanina we matur; pa na we va at si

a vava*n*ovia. 12 Na*n* ira tinqoro we
vet munia wa, Lord, ni ta matur te
esu kel. 13 Pa i Jesus me vava ape
mateana; nava neira we nonom si ti
vavava ape ni we matur-mapsagia.
14 O manigiu o ine i Jesus qara
vava lue muneira wa, I Lasarus me
mate. 15 Wa nau we qara apen
kamiu si na gate toga aia, o manigiu
kam te nomtup apena; pa nava nina
va at suria. 16 Na*n* i Thomas, we
logia si Didimus, ti vet munra ti*n*-
qoro ra valuna wa, Nina mula*n* a va
at si a mate tuwale amaia.

17 Wa i Jesus me nina at, pa ni
we gilala ape ni me risa alo qara*n*a o
qo*n* nivat veta. 18 Wa Bethania
arivtag Jerusalem, o masaoi tama
sa*n*avul tuwale o numei tavelima. 19
Wa ira ta Judea weqoqo me mule veta
ma sur i Martha tana i Meri si a ge
masur rara ape tutuanrara. 20 Wa
i Martha we ro*n*otag apen Jesus me
rasu ma, ti mule varni*n*a Ineia;
nava i Meri qale pute alo ima. 21
Na*n* i Martha ti vet mun Jesus wa,
Lord, ko ta iake, tutuak tete mate.
22 Wa ilokenake na we gilala apen
God te le muniko o savasava ko te
paere mun God apena. 23 Na*n* i
Jesus ti vet munia wa, Tutuama te
tavaraka kel. 24 Na*n* i Martha ti
vet munia wa, Nau we gilala ape
ni te tavaraka kel alo tavaraka alo
paspasoene qo*n*. 25 Na*n* i Jesus ti
vet munia wa, Inau o tavaraka kel,
wa o esu; isei qe nomtup inau, sin qe
mate, pa ni te esu; 26 Wa isei qe
esu wa we nomtup inau, tete mate
lai ti tuai. Ko we nomtup o ike?
27 Na*n* ni we vava wa, We, Lord;
nau me nomtup veta si iniko i Christ
Natun God, i gene iloke we mule ma
ilo marama. 28 Ni me vava paso
tamaike, ti vanreag, ti log roro*no*
tasina i Meri, ti vet wa, I vatogo
iake, wa ni we logiko at. 29 Ni me
ro*n*otag, pa ti tavaraka gaplot, ti mule
suria. 30 Wa i Jesus gate ni*n*a tiqa
a varea; ni qale toga alo masaoi i
Martha me varni*n*a ineia ti aia. 31
Wa ira ta Judea we pute amaia alo
ima si a ge masuria, we ilo i Meri ti
tavaraka gaplot ti rowolue, we tataga
ineia, we nonom si ni we mule ilo qa-
ra*n*a si a ta*n*i aia. 32 Wa i Meri me
mule ni*n*a o vatine i Jesus aia, ti
iloa, ti suragia ape ra*n*ona, ti vet
munia wa, Lord, ko ta iake, tutuak
tete mate. 33 Wa alo i Jesus we
iloa we ta*n*i, wa ira ta Judea me
mule tuwale ma amaia we ta*n*i, naa-
tana me tatige, wa ni we lolomatiko-
tiko; 34 ti vet wa, Kamiu me saloa
avea? Na*n* ineira we vet munia wa,
Lord, van ma si a ilo. 35 I Jesus
me ta*n*i. 36 Na*n* ira ta Judea we
vava wa, Ilo, ni me tape tama avea
ineia. 37 Na*n* o tuanira me vet wa,
I gene iloke me ge lik namatansei
me pei ti; ni gate mana si a kearag
o matea nan o tunun mula*n* iloke?
38 Wa naatan Jesus me tatige ane-
ane, wa ni we mule ni*n*a o qara*n*a. O
lia ilone, wa o vat me pute apena.
39 Na*n* i Jesus wa, Lareag o vat.
Na*n* i Martha tutuan o tamate ti vet
munia wa, Lord, ni me puna veta;
ape naqo*n*ina me vat veta. 40 Na*n*
i Jesus ti vet munia wa, Nau gate
vava muniko wa, Si ko qe nomtup,
ko te ilo moma nale*n*asin God? 41
Manigiu ilone neira we lareag o vatu.
Wa i Jesus me ate kalo namatana,
ti vet wa, Mama, nau we vareaniko
apeniko me ti*n*qoro inau. 42 Wa
nau me gilala si Ko we ti*n*qoro vagae
inau; pa na me vava o manigiu o sul
we tira waliog iake si neira a nomtup
si ko me vatra*n* nau ma. 43 Ni me
vava tamaike, paso nan ti awoawo
mun o linai we poa wa, Lasarus,
rowolue ma. 44 Wa o tamate me
rowolue ma, me vivis goro napanena

wa nara*n*ona mun o siopa talo qara*n*
tamate, wa me vivis goro nanagona
mun o siopa ma*n*ma*n*. Na*n* i Jesus
ti vet muneira wa, Ulia, ukegia ni
mule.
45 Wa ira ta Judea we qoqo me
mule veta ti sur Meri, we sagsagarag
mora o gagapalag mon Jesus, pa we
nomtupua. 46 Nava o tuanira we
mule at sur ira Pharise, we gaganag
muneira ape gagapalag *nan* i Jesus
me ge ti.
47 O manigiu o ine ira Ololo liwoa
tara Pharise we gora tuwale o vavtig
Veveg, we vava wa, Nina we ge o
sava, ape i gene iloke we ge o vag-
lalu *nan* we qoqo? 48 Si nina qe ukeg
mamasa ineia tamaike, o tanun sul te
nomtupua, wa ira ta Rom te van ma
te lareag natanonina wa o sul anani-
na. 49 Na*n* tuara tamaira, i Kaiaphas
i Moe Ololo alo tau ilone, me vava
wa, Kamiu gate gilala ran; 50 wa
kamiu gate nonom vaglala si iloke
we piri*n* mantag kamiu si o tanun tu-
wale te mate leas o sul, wa o sul nol
tete tagea apena. 51 Pa ni gate vava
matapuna tamaike? pa ineia i Moe
Ololo alo tau ilone, wa ni we ligog
apen Jesus sin te mate ape sul talo
vanua; 52 wa gate ape sul magesera
talo vanua ilone i tuwale, pa sin vile
tuwale mula*n* gina ira merein God
me salsale*n*a ti. 53 O manigiu ilone
nan o qo*n* ilone neira me varsikesike
si a ge mateia.
54 O manigiu o ine i Jesus gate
mule kelkel mula*n* alo maea alo va-
titnara ta Judea, pa ni me toa ilo
vatine arivtag o vanua vanameag, ilo
laqlaqe vanua we log si Ephraim, wa
tara ti*n*qoro me toga galtag aia. 55
Wa o Rowolagau nora ta Judea me
rasu ma; wa ineira we tar me mule
kalo i Jerusalem nan o vanua *nan*, alo
o Rowolagau gate noga tiqa, si a ge
wenewene kelura. 56 Wa ineira me
sike i Jesus, we varvava alo ineira we
tira alo tinesara we ro*n*o wa, O sava
kam we nonom? Ni tete mule ma
wun ape lakalaka? 57 Pa ira Ololo
liwoa tara Pharise me vatra*n* veta si
isei qe gilala ape ineia avea, ni ga-
ganag lue, si neira tauria.

TAVALIU XII.

1 Wa o qo*n* laveatea ti o Rowola-
gau, wa i Jesus we mule Bethania, wa
i Lasarus aia, i gene ilone i Jesus me
ge raka kelua nan ra tamate. 2 Wa
neira we ge o ganagana ravrav munia
aia, wa i Martha me lapasag, pa i
Lasarus o tuanira we pute tuwale
amaia. 3 Wa i Meri me taur o lig
nonon we tirotiroga o gene tun, ti
nonon nara*n*on Jesus nia, ti ma*n* na-
ra*n*ona mun nauluna, wa o ima we
uravag o pune nonon. 4 Na*n* i tuara
nanira ti*n*qoro anana, i Judas Iskariot,
natun Simon, iloke gina te maniri-
*n*ia, ti vet wa, 5 Ape sava gate wol o
lig nonon iloke mun o pene melnol
vagatol, wa me la munra tanun ma-
sara? 6 Pa ni me vava tamaike, pa
gate ape ni we nonom aneane ape
tanun masara *nan*, panava ape neia i
palu, wa o ta*n*a som amaia, wa ni we
vilevile o sava me map ti alolona. 7
Na*n* i Jesus wa, Ka ukegia, ni me
matagisgis goro o ike ape qo*n* te tavig
nau alolona. 8 Ape ira tanun ma-
sara *nan* te qale toga amen kamiu,
nava inau tete toga galava amen
kamiu.
9 Wa ira ta Judea o sul we gilala
ape neia aia, wa neira we mule ma,
pa gate manigiu i Jesus magesena,
pa o manigiu mula*n* si neira ilo lai i
Lasarus ni me ge raka kelua ti nan
ra tamate. 10 Nava ira Ololo liwoa
me varsikesike si neira ge mate mu-
la*n* i Lasarus. 11 Apenra ta Judea

we qoqo me vanreag wa we nomtup i
Jesus o manigiu ineia.
12 Tavala maran o sul tar me mule
ma ti ape lakalaka, we ro*n*otag apen
Jesus si ni we mule i Jerusalem; 13
we la o no metigtig *nan* we rowolue
at si o varni*n*a ineia, we awoawo wa,
Hosana; wievavae ineia we mule ma
alo sasan Lord, i maranaga nora Is-
rael. 14 Wa i Jesus we ilo suar o
nat ass ti pute avunana, tama me rave
wa, 15 Nipea gogogolo, nat Sion ta-
vine; ilo ma, nom o maranaga we
mule ma, we pute avune nat ass. 16
Wa ira ti*n*qoro gate gilala amoa ape
gene *nan* iloke; nava i Jesus me
ronoga veta, wa neira qara nom kel
ape gene *nan* iloke si me rave ti we
tuai apeneia, wa ape neira me gege
ineia ti tamaine. 17 Wa neira o sul
me gaganag we tira ape neia, iragai
nane me toga ti amaia alo ni me log
lue i Lasarus nan o qara*n*a, we ge raka
kelua nan ra tamate. 18 O manigiu
o ine mula*n* o sul me rowolue we var-
ni*n*a ineia, ape neira me ro*n*otag ti
ape ni me ge o vaglala iloke. 19
Na*n* ira Pharise me varvava wa, Tur
ilo vaglala apen kamiu gate ge lai ilo
o sava? pa o marama nol me toa ape
kulana.
20 Pa o tuanrasei me kalo ma si a
tataro ape Lakalaka, ra ta Grekia;
21 ineira iloke we mule sur i Philip
ta Bethsaida a Galilea, we paere mu-
nia wa, Gai, kamam we maros we ilo
i Jesus. 22 I Philip me mule, ti
vava mun Andrew, wa i Andrew we
mule tana Philip, we vava mun Jesus.
23 Na*n* i Jesus ti valui rara wa, Me
wesu o masao qo*n* si i Nat tanun te
ronoga alolona. 24 We nun, we nun,
nau we vava mun kamiu wa, O wo
korn ta tete masu ilo tano, ta tete
mate, te toga magesena; panava ni
ta mate, te ge o woai we tar. 25
Isei qe tape naesuna te ge tagea, wa
isei qe *n*ustup naesuna alo marama
iloke te matagisgis goro ilo esu ga-
lava. 26 Isei qe rowrowovag munau,
ni tataga inau; wa nau ta avea, i
rowrowovag anak te aia mula*n*; isei
qe rowrowovag munau, o Mama te
nom-mava ineia. 27 Ilokenake nae-
suk we matiko; wa na te vava o sava?
Mama, vaesu nau nan o masao qo*n*
iloke. Nava o manigiu iloke nau me
ni*n*a o masao qo*n* iloke apena. 28
Mama, Ka ge ronoga nasasama. Wa
o li*n*ai ti rowolue ma avunana wa, Nau
me ge ronoga veta, wa na te ge rono-
ga mula*n*. 29 Wa o sul we tira ariv-
tag we ro*n*otag, we vava si o manu
me nu*n*nu*n*; *nan* o tuaniu wa, O angel
we vava munia. 30 Na*n* i Jesus ti
valuira wa, O li*n*ai iloke gate rowolue
ma apenau, nava apen kamiu. 31
Ilokenake we veveg o marama iloke;
ilokenake te savrag reag i maranaga
non o marama iloke. 32 Wa inau, si
qe la raka inau nan o tano, na te ra-
mo qet ma o tanun *nan* sur nau. 33
Ni me vava tamaike, wa ni me vag-
lala o matea ni te mate gasavai nia.
34 Na*n* o sul we valui goroa wa, Ka-
mam me ro*n*otag alo Lea si i Christ
te toga galava; pa ko we vava tama
avea wa si, Te la raka ran o Nat ta-
nun? Isei o Nat tanun iloke? 35
Na*n* i Jesus ti vet muneira wa, Gale-
wora ti o marmararan te qale toga
amen kamiu; tur mulemule alo o
marmararan qale toga amen kamiu, o
silsiliga wa gara goro ikamiu; wa isei
we mulemule alo silsiliga gate gilala
sin van ivea. 36 Alo o marmararan
qale toga amen kamiu, tur nomtup o
marmararan, si kamiu a qeteg nat
marmararan apena. I Jesus me vava
paso tamaike, qara toa, ti suspata
naneira.
37 Wa ni me ge o vaglala *nan* we
qoqo tamaine alonagora, pa neira gate
nomtupua; 38 o manigiu sin wesu o

vavae mon Isaia i prophet, we vet
wa, Lord isei we nomtup nomam o
roro-vavae? wa napanen Lord me
sere lue ma mun sei? 39 O manigiu
ilone ineira gate nomtup lai; apen i
Isaia me vava mula*n* wa, 40 Ni me
ge pei namatara, ni me ge wasvat
natoqara, nan neira wa ilo mun
namatara, nan wa nom vaglala mun
natoqara, wa neira te vusiag kel wa
na te ge esura. 41 Isaia me vava
tamaine ape ni me ilo nale*n*asina, wa
ni me vava ape neia. 42 Panava we
qoqo amaira moai goro me nomtupua,
pa neira gate gaganag lue, o manigiu
ira Pharise, wa vure neira nan o Ima
siwo tuwale. 43 Ape neira me maros
o sotalive tanun nan o sotalive God.

44 Na*n* i Jesus ti vava eleele ti
vet wa, Isei qe nomtup nau, ni gate
nomtup nau, pa ni we nomtup Ineia
we vatra*n* nau ma. 45 Wa isei qe
sagarag nau, ni we sagarag Ineia we
vatra*n* nau ma. 46 Na me mule ma
ilo marama o marmararan, si isei qe
nomtup inau tete toga alo silsiliga.
47 Wa si isei qe ro*n*otag mok o
vavae pa ni gate kokor goro, nau
gate vevegia; ape na gate van ma si
a veveg o marama, panava si a ge
esu o marama. 48 Isei qe gevtag
nau, qe tete taur mok o vavae, apena
nake te vevegia; o vavae na me
vava, ilone nane te vevegia alo pas-
pasoene qo*n*. 49 O manigiu na gate
vava matapuk; nava o Mama me
vatra*n* nau ma, Ni me le ma munau
o lea ape savasava *nan* na te vava,
wa na te log apena. 50 Wa nau we
gilala ape mon o lea si o esu galava
nane; o manigiu o ine o savasava
nau we vava, tama o Mama me vet
ti mun nau, nau we vava mok ta-
maine.

TAVALIU XIII.

1 Wa o lakalaka o Rowolagau gate
noga tiqa, wa i Jesus we gilala ape
masao qo*n*ina me wesu ilokenake,
sin toa nan o marama iloke sur ta-
mana, wa ni me tape ira tanun anana
we toga alo marama iloke; wa ni
we tape ineira gai ni*n*a o ulusui. 2
Wa neira we ganagana, pa i Satan
me map veta o nonomia ilo toqan
Judas Iskariot natun Simon si a
maniri*n*ia. 3 Wa i Jesus we gilala
apen Tamana me map veta o gene
nan ilo panena, wa ape ni me rowo-
lue ma nan God, wa we mule kelu
at sur God; 4 wa ni me tavaraka
nan o ganagana, ti map vitag non o
siopa, ti taur o siopa ma*n*ma*n*, ti
rotig kelua. 5 Paso nan, ti li*n* siwo
o pei ilo tapera, ti qeteg vasug nara-
*n*ora ti*n*qoro, ti ma*n* mun o siopa
ilone me rotia ti nia. 6 Wa ni we
ni*n*a i Simon Peter tamaine. Na*n*
neia ti vet munia wa, Lord, ka vasug
nara*n*ok? 7 Na*n* i Jesus ti valuia
wa, Ko gate gilala tiqa ape gene nau
we ge; pa ko te lolomaran a*n*aisa
apena. 8 Na*n* i Peter ti vet munia
wa, Ko tete vasug nara*n*ok ti tuai ti
tuai. Na*n* i Jesus ti valui goroa wa,
Si na qe tete vasug iniko, ko tete
taur pul lai amenau. 9 Na*n* i Simon
Peter ti vet munia wa, Lord, pa
nipea vires ra*n*ok, pa napanek mula*n*
wa naqatuk. 10 Na*n* i Jesus ti vet
munia wa, Isei me sugsug nol veta,
ni ta vasug nara*n*ona vires pa te
wenewene nol; wa ikamiu we wene-
wene, nava ikamiu nol tagai. 11
Ape ni me gilala veta i maniri*n*ia;
o manigiu ilone ni me vet wa, Kam
gate wenewene nol.

12 Wa ni me vasug paso nara*n*ora,
ti taur mula*n* non o siopa, ti risa
mula*n*, ti vava muneira wa, Kamiu
we lolomaran si tagai ape ike na me

ge mun kamiu. 13 Kam we log nau
was, Vatogo, wa Lord: pa kam we
vava mantag, ape nau tamaine. 14
Pa si nau i Lord kamiu wa i Vatogo
kamiu me vasug nara*n*omiu, o pug
avunamiu si kamiu a var vasvasug
mula*n* nara*n*omiu. 15 Ape nau me
map mun kamiu o makaliu, si kamiu
mula*n* a ge tama na me ge ti mun
kamiu. 16 We nun, we nun, nau
we vava mun kamiu wa, I rowrowo-
vag gate liwoa nan i tagina, wa o
sala nan i gene me suwarea at. 17
Si kam qe gilala o gene *nan* iloke,
turwia kamiu si kam qe ge tataga.
18 Nau gate vava apen kamiu nol;
nau we gilala irasei nau me ilo raka-
tira; nava si o raverave ni wesu wa,
I gana o bread amenau me la kalo
navulagena munau. 19 Nan iloke-
nake nau we gaganag mun kamiu
alo gate wesu tiqa, si kamiu a nom-
tup alo we wesu ape Inau iloke. 20
We nun, we nun, nau we vava mun
kamiu wa, Isei qe lav vasgot i gene
nau we vatra*n*ia at we lav vasgot
inau; wa isei qe lav vasgot inau we
lav vasgot i Vatra*n* nau ma.

21 I Jesus me vava paso tamaike,
naatana me matikotiko, wa ni me
gaganag lue, ti vet wa, We nun, we
nun, nau we vava mun kamiu wa,
I tuwale nan kamiu te manirin inau.
22 Wa ira ti*n*qoro me varsagsagarag
ineira, we nonom varuarua apena
ni we vava apen sei. 23 Wa i tuara
ti*n*qoro we risa ape ganagana vawo
varan Jesus, i gene i Jesus me tapea.
24 Wa i Simon Peter we qatmawui
munia ti vet munia wa, Gaganag
mun kamam, isei iloke ni we vava
ape neia? 25 I gene iloke we sale
taragiate tamaine vawo varan Jesus,
ti vava munia wa, Lord, isei? 26
Na*n* i Jesus ti valui goro wa, Ineia
ilone na te tuk munia o wotore si-
naga, wa we la munia. Wa ni we
tuk o wotore sinaga, ti la kalo, ti
sueg vano mun Judas Iskariot natun
Simon. 27 Na*n* ape kule wotore
sinaga ilone, i Satan qara van pata
ilo ineia. O manigiu ilone i Jesus
we vava munia wa, Ka ge gaplot o
gene ko we ge. 28 Wa isei nan
ragai we risa ape ganagana gate
lolomaran ape manigiu o sava ni we
vava munia. 29 Ape o tuaniu we
nonom, o manigiu i Judas we taur
goro o ta*n*a som, i Jesus me vava
munia wa, Ka wol o savasava nina
we maros ran ape lakalaka; si, ni le
o sava mun o tanun masara *nan*. 30
Wa ni me taur o wotore sinaga me
tuk ti, pa ti kalolue gaplot at; wa
me qo*n* silsil.

31 Wa ni me kalo lue veta, i Jesus
qara vava wa, Ilokenake o nat tanun
me ronoga, wa God me ronoga alo
ineia. 32 Wa God te ge-ronoga
ineia alo Ineia kel, wa Ni te ge
ronoga gaplotua. 33 Ra nanat-
mera! galewora ti na te qale toga
amen kamiu. Kam te sike inau, wa
tama na me vava veta munra ta
Judea wa, Kamiu tete mule lai ilo
vatine nau we van aia, nau we vava
ilokenake mun kamiu tamaine. 34
Nau we le mun kamiu o lea vatra*n*
we garaqa si kamiu a vartape kamiu;
si kamiu a vartape kamiu tama inau
me tape kamiu. 35 Mun iloke o
tanun *nan* te ilo vaglala apen kamiu
ira ti*n*qoro anak, si kamiu qe vartape
kamiu.

36 Na*n* i Simon Peter ti vet munia
wa, Lord, ko we van ivea? Na*n* i
Jesus ti valuia wa, Ko tete tataga
lai nau ilokenake ilo vatine nau we
van aia, pa ko te tataga inau a*n*aisa.
37 Na*n* i Peter ti vet munia wa,
Lord, apesava na tete tataga lai ko
ilokenake? na te map naesuk siwo o
manigiu iniko. 38 Na*n* i Jesus ti
valuia wa, Ko te map naesuma siwo

o manigiu inau? We nun, we nun,
nau we vava muniko wa, O toa gate
kokorako tiqa ko gai tala inau va-
gatol.

TAVALIU XIV.

1 Nipea natoqamiu we matmatiko-
tiko: kamiu wenomtup God, tur nom-
tup mula*n* inau. 2 O nin we tar alo
iman Tamak; si gate tamaine, na me
vava veta mun kamiu; ape nau we
mule si na ge taurmate o vatine mun
kamiu. 3 Wa si nau we mule we ge
taurmate o vatine mun kamiu, pa na
te kel mula*n* ma, wa na te lav kamiu
sur nau, si kamiu mula*n* a toga avea
nau we toga aia 4 Wa kamiu we
gilala o vatine na we mule aia, wa
kamiu we gilala o matesala. 5 Na*n* i
Thomas ti vet munia wa, Lord ka-
mam gate gilala ape vatine ko we
mule aia, we kamam te gilala gasei
lai o matesala? 6 Na*n* i Jesus ti vet
munia wa, Inau o matesala, wa o
nun, wa o esu; isei gate mule sur o
Mama si gate munau. 7 Si kam
me lolomaran inau, kam me lolo-
maran o Mama; wa nan ilokenake
kam we lolomaran ineia, wa kamiu
me sagaragia. 8 Na*n* i Philip ti vet
munia wa, Lord ka la lue o Mama
mun kamam, pa qara paso. 9 Na*n* i
Jesus ti vet munia wa, Na me toga
maul tamaike amen kamiu, pa ko
gate lolomaran tiqa inau Philip? isei
me sagarag nau, me sagarag o Mama;
ko we vava tama avea wa si, Ka la lue
o Mama mun kamam? 10 Ko gate
nomtup ape nau alo Mama, wa o Ma-
ma alo inau? o vavae *nan* nau we va-
va mun kamiu na gate vava matapuk,
nava o Mama we toga alo inau we ge
mona o gagapalag *nan*. 11 Tur nom-
tup nau ape inau alo Mama wa o
Mama alo inau; ta i tagai, tur nom-
tup nau o manigiu o gagapalag *nan*
ilone. 12 We nun, we nun, nau we va-
va mun kamiu wa, Isei qe nomtup nau,
ni te ge mona o gagapalag *nan* nau
we ge; wa ni te ge o gagapalag *nan*
we poa nan iloke *nan*, o manigiu nau
we mule sur o Mama. 13 Wa o savasa-
va kam te tataro apena alo sasak na te
ge, si o Mama te ronoga alo Natui.
14 Si kam qe paere o sava tea ame-
nau alo sasak, na te ge mok ilone.
15 Kam ta tape inau, kamiu te kokor
mok o lea vatra*n* *nan*. 16 Wa na te
paere mun o Mama, wa Ni te le at
mun kamiu o varue Varagai sin toga
galava amen kamiu, 17 o Vui nun, o
marama gate lavia lai; ape gate sa-
garagia, wa gate lolomarania. Ka-
miu we lolomarania, ape ni we toga
amen kamiu, wa ni te alo ikamiu.

18 Na tete vanovtag kamiu o ma-
nua; na we mule ma sur ikamiu. 19
Galewora ti o marama tete sagarag
mula*n* inau; nava kamiu we sagarag
inau; ape nau we esu kamiu te esu
mula*n* momiu. 20 Alo qo*n* ilone kam
te lolomaran ape nau alo Tamak, wa
ikamiu alo inau, wa inau alo ikamiu.
21 Isei qe taur wa we kokor mok o
lea vatra*n* *nan*, iloke we tape inau;
wa i Tamak te tape isei we tape inau,
wa na te tape ineia, wa te ge *nana*-
lue kel nau munia. 22 Na*n* i Juda,
gate Iskariot, ti vet munia wa, Lord o
sava me ge veta si ko te ge *nana* lue
kelu ko mun kamam apena, wa gate
mun o marama? 23 Na*n* i Jesus me
valuia, ti vet wa, Si o tanun qe tape
inau, ni te kokor mok o vavae, wa i
Tamak te tape ineia, wa ikara te mule
suria, wa te toga amaia. 24 Isei qe
tete tape inau, ni gate kokor mok o
vavae *nan*; wa o vavae kam we rono-
tag gate mok, nava mon o Mama me
vatra*n* nau ma.

25 Na me vava tamaike mun kamiu
alo inau qale toga amen kamiu; 26
nava i Varagai, o Vui we Ro*no*, o Ma-

ma te vatra*n*ia ma alo sasak, ineia te
vatogo ikamiu ape gene *nan*, wa ni te
ge nomkel kamiu ape gene nol *nan*
na me vava veta mun kamiu. 27 Na
we mapvitag o tamata amen kamiu;
nau we la mun kamiu nok o tamata,
na gate la mun kamiu tam o marama
we la. Nipea natoqamiu we matiko-
tiko, wa nipea gogogolo. 28 Kam me
ro*n*otag veta ape na me vava mun
kamiu wa, Nau we va at ti, pa nau we
kel ma sur kamiu. Si kam me tape
inau, kam me malakalaka ape nau we
va at sur o Mama, ape i Tamak we
liwoa nau nau. 29 Wa ilokenake na
me vava mun kamiu alo gate wesu
tiqa, si kam te nomtup alo we wesu.
30 Na tete vava vaga qoqo mula*n*
mun kamiu; apen i mara*n*aga talo
marama iloke we mule ma, pa tagai
o sava nanona alo inau. 31 Panava
si o marama te lolomaran ape nau we
tape o Mama, wa tama o Mama me
vatra*n* nau, na we ge mok tamaine.
Tur tavaraka, nina mule nan o va-
tike.

TAVALIU XV.

1 Inau o vine we nun, wa i Tamak
i mawmawui-tuqei. 2 O val wa-
*n*arai alo inau ta tete uwa ni te save
reag; wa o val wa*n*arai ta uwa, ni te
wurvag siu uwa lin*lin* nan amoa. 3
Me wurvag wenewene veta ikamiu o
manigiu o vavae na me vava mun
kamiu. 4 Tur goara alo inau, wa
inau alo ikamiu. Tama o wa*n*arai
tete uwa matapuna lai ta tete goara
alo vine, tamainegina kamiu tagai,
kamiu ta tete goara alo inau. 5 Inau
o vine, kamiu o wa*n*arai *nan*. Isei
qe goara alo inau wa inau alo ineia,
ni te uwa li*n*li*n*; ape asasau nan nau
kamiu tete ge lai o sava. 6 Si isei qe
tete goara alo inau, me savrag reag
veta ineia tam o wa*n*arai, wa me kor,
wa irasei te vile tuwale ineira, te sav-
rag ilo avi pa we gao. 7 Si kam qe
goara alo inau wa mok o vavae *nan* qe
goara alo ikamiu, tur paere ape sava-
sava *nan* kam we maros wa te lai ran
mun kamiu. 8 Iloke o gene i Tamak
we ronoga apena, si kam qe uwa li*n*-
li*n*; wa kamiu te ti*n*qoro anak ta-
maine. 9 Tama i Tamak me tape
inau, tamaine na me tape ikamiu;
tur goara alo nok tapeva. 10 Si kam
qe kokor mok o lea vatra*n* *nan*, kam
te goara alo nok tapeva; tama inau
me kokor o lea vatra*n* *nan* mon Ta-
mak, wa na we goara alo tapeva
anona.

11 Nau me vava o vavae *nan* iloke
mun kamiu, si nok o malakalaka ni
goara alo ikamiu, wa si nomiu o ma-
lakalaka ni wesu ran. 12 Iloke mok
o lea vatra*n*, si kamiu a vartape ka-
miu, tama inau me tape kamiu. 13
Tete tapeva amensei we poa nan iloke
si sei te map naesuna siwo o manigiu
ra pulsalana. 14 Kamiu ira pulsa-
lak, si kam qe ge tataga o savasava
nan nau we vatra*n* kamiu apena. 15
Nan ilokenake na gate log kamiu ira
rowrowovag, apen i rowrowovag gate
gilala ape savasava i tagina te ge;
nava inau me log kamiu ira pulsalak,
ape nau me ge ilo vaglala kamiu ape
savasava *nan* nau me ro*n*otag amen
Tamak. 16 Kamiu gate ilo raka
inau, nava na me ilo raka kamiu, wa
na me map kamiu si a tira taso wa a
uwa, wa si nomiu o woai a goara; wa
si i Tamak ni la at mun kamiu o sa-
vasava *nan* kam te tataro apena alo
sasak.

17 Nau we vatra*n* kamiu tamaike
si kamiu a vartape ikamiu. 18 O
marama ta *n*ustup kamiu, kam we lo-
lomaran ape ni me *n*ustup moai inau
nan kamiu. 19 Si kamiu qe talo ma-
rama, o marama te tape ira anana;
nava o manigiu kamiu gate talo ma-

rama, pa na me ilo raka ikamiu nan o
marama, o manigiu ilone o marama
we nustup kamiu. 20 Tur nom kel
ape vavae na me vava veta ti mun
kamiu wa, I rowrowovag gate liwoa
nan i tagina. Si neira me gege inau,
neira te gege mulan ikamiu; si neira
me kokor mok o vavae, neira te ko-
kor mulan nanomiu. 21 Wa neira te
ge o gene nan iloke mun kamiu o ma-
nigiu nasasak, ape neira gate gilala
ineia me vatran nau ma. 22 Na te
tete van ma, ta tete vava muneira, gate
pugara; nava ilokenake itagai amaira
si neira gale goro lai napugara nia.
23 Isei qe nustup nau, we nustup
mulan i Tamak. 24 Si na gate ge
alo vatitnara o gagapalag nan gate
monsei we sea me ge, gate pugara;
nava ilokenake neira me ilo wa neira
me nustup kara tak Tamak. 25 Pa-
nava neira me ge tamaine si o vavae
me rave ti alo nor o lea ni wesu wa,
Neira me nustup nau wa o manigiu
tagai. 26 Wa alo i Varagai te van
ma, na te vatrania at mun kamiu nan
o Mama, o Vui nun, we rowolue nan
o Mama, ni te gaganag we tira ape
nau. 27 Wa kamiu mulan te gaga-
nag momiu, apen kamiu we toga ame-
nau alo qetegiu ran ma.

TAVALIU XVI.

1 Na me vava o vavae nan iloke
mun kamiu, nan wa ge tutuag kamiu.
2 Ineira te vure lue ikamiu nan o Ima
siwotuwale nan; we nun, o masao
qon we rasu ma wa isei qe ge mate
ikamiu, te nonom si ni we gagapalag
o gene we rono mun God. 3 Wa
neira te ge o gene nan iloke, ape neira
gate gilala o Mama, wa inau. 4 Pa
na me vava tamaike mun kamiu si
kamiu anaisa, alo we wesu o masao
qon, a nomkel ape na me gaganag
veta ti mun kamiu; panava na gate
gaganag o gene nan iloke mun kamiu
alo qetegiu ran ma, o manigiu na me
toga amen kamiu. 5 Nava ilokenake
nau we mule at sur i Vatran nau ma;
wa i tuamiu sei gate varus nau wa,
Ka mule ivea? 6 Pa o lolowono me
ura alo toqamiu apena, ape na me
vava tamaike mun kamiu. 7 Panava
nau we vava nun mun kamiu, ape nau
we toa nân kamiu, pa te pirin kamiu;
ape si nau qe tete toa i Varagai tete
van ma sur kamiu; nava si nau qe
mule, na te vatrania ma sur kamiu.
8 Wa alo ni te van ma, ne te ge ilo
vaglala o marama ape ganganor, wa
ape taniniga, wa ape veveg. 9 Ape
ganganor, ape neira gate nomtup inau.
10 Ape taniniga, ape nau we mule
sur Tamak, wa kamiu tete sagarag
mulan nau. 11 Ape veveg, ape me
veveg veta i maranaga talo marama
iloke.

12 Qale toga amen nau o gene nan
we qoqo si na gaganag mun kamiu,
nava kamiu gate veverag lai tiqa.
13 Pa alo ineia, o Vui nun, te van ma,
ni te tursalemoa kamiu ilo nun nol;
ape ni tete vava matapuna; pa ni te
vava o savasava nan ni te ronotag;
wa ni te gaganag mun kamiu o gene
nan te wesu anaisa. 14 Ni te ge
ronoga inau; ape ni te la nanok, wa
te gaganag mun kamiu. 15 Napulan
o Mama nol napulak; o manigiu
apena na me vava wa, Ni te la nanok,
wa te gaganag mun kamiu. 16 Gale-
wora kamiu gate sagarag mulan nau;
wa galewora mulan kamiu te ilo inau;
ape nau we mule sur o Mama. 17
Wa o tuan tinqoro anana we varvava
wa, O sava iloke ni we vava munina
wa, Galewora kamiu gate sagarag
inau, wa galewora mulan kamiu te
ilo inau? wa, Ape nau we mule sur o
Mama? 18 Pa neira me vava wa,
O sava iloke ni we vava apena, si
Galewora? Nina gate gilala o sava

ni we vava apena. 19 I Jesus we
lolomaran ape neira we maros we
varusia, wa ni we vava muneira wa,
Kamiu we varsikesike ape ilone nau
me vava wa, Galewora kamiu gate
sagarag inau, we galewora mula*n*
kamiu te ilo inau? 20 We nun, we
nun, nau we vava mun kamiu wa,
Kamiu te ta*n*ita*n*i wa te rurun*t*ap mo-
miu, pa o marama te malakalaka; wa
ikamiu te lolowono, pa nomiu o lolo-
wono te ris malakalaka nia. 21 Alo
tavine we vasus, ni we lolowono ape
masao qo*n*ina me noga; pa me vasus
veta, ni gate nonom kel mula*n* ape
vivtig, o manigiu o malakalaka ape
tanun me wota ma ilo marama. 22
Tamainegina kamiu we lolowono ti
ilokenake; pa na te ilo mula*n* kamiu,
wa natoqamiu te malakalaka, wa isei
gate lareag nomiu o malakalaka nan
kamiu. 23 Wa alo qo*n* ilone kamiu
tete varus inau ape sava. We nun,
we nun, nau we vava mun kamiu wa,
Kamiu ta paere o sava tea amen i
Mama, ni te la at ilone mun kamiu
alo sasak. 24 Kamiu gate tataro
tiqa ape sava tea alo sasak; tur ta-
taro wa kamiu te la, si nomiu o
malakalaka te ura.

25 Nau me vava tenegag tamaike
mun kamiu; nava o qo*n* me rasu ma
na tete vava tenegag mula*n* mun
kamiu alolona, pa na te gaganag lue
ran mun kamiu ape Mama. 26 Alo
qo*n* ilone kam te paere alo sasak;
wa na gate vava mun kamiu was na
te varus o Mama apen kamiu; 27 ape
i Mama we tape matapuna ikamiu, o
manigiu kamiu me tape inau, wa kam
me nomtup ape nau me van ma nan
o Mama. 28 Na me van lue ma nan
o Mama, wa me van ma ilo marama;
pa nau we toavtag o marama, wa we
mule vano sur o Mama. 29 Ira tin-
qoro anana we vava munia wa, Ilo,
ilokenake ko we vavalue ran, wa ko
gate vava tenegag ilo. 30 Ilokenake
kamam we gilala apeniko we gilala
o savasava *nan*; wa ko gate toga
galtag isei te varusiko; o manigiu o
ike kamam we nomtup apeniko me
van lue ma nan God. 31 Na*n* i Jesus
me valui gorora wa, Kamiu we nom-
tup ilokenake? 32 Ilo, o masao qo*n*
we mule ma, we nun me noga veta,
kamiu te salsale*n*a vaseisei ape pula-
miu, wa te ukeg inau magasek; pa-
nava inau gate magasek ape o Mama
amenau. 33 Nau me vava tamaike
mun kamiu si kamiu a la o tamata
alo inau. Alo marama iloke o gana-
wono te wonot kamiu; pa tur sov
naapemiu; na me lalakete nan o
marama.

TAVALIU XVII.

1 Na*n* i Jesus me vava paso tama-
ike, ti ate kalo namatana ivunana ti
vet wa, Mama, o masao qo*n* me noga;
Ka ge ronoga i natuma si natuma
a ge ronoga Iniko. 2 Tama Ko me
vasoal ma munia o mana goro o viso-
goi nol, sin te la o esu galava mun o
savasava *nan* Ko me la munia. 3
Wa iloke o esu galava, si neira a lolo-
maran Iniko God tuwale wora, wa i
gene Ko me vatra*n*ia, Jesus Christ.
4 Na me ge ronoga Iniko alala*n*ana;
na me ge qet o gagapalag Ko me la
ma ti munau si na ge. 5 Wa iloke-
nake, Mama, ka ge ronoga inau ama-
iko mun o ronoga na me la amaiko
alo gate qeteg tiqa o marama. 6 Na
me ge *na*nalue nasasama mun o tanun
nan Ko me la ma ti munau nan o
marama; ineira ira gene anama, wa
ko me le ineira ma munau; wa neira
me kokor mom o vavae. 7 Ineira
we lolomaran ilokenake si o sava-
sava *nan* ko me la ma munau we
rowolue ma naniko. 8 Ape nau me
la at muneira o vavae *nan* Ko me la

ma ti munau; wa neira me la, wa me
lolomaran nun ape nau me van lue
ma naniko, wa ineira me nomtup ape
Ko me vatran nau ma. 9 Nau we
paere apeneira; nau gate paere ape
marama, nava ape neira Ko me la
ma munau, ape neira ira gene anama.
10 Wa nok o gene nan anoma nol,
wa nom o gene nan nol anok; wa na
we ronoga alo ilone nan. 11 Wa
inau gate toga mulan anaisa alo ma-
rama, wa iragai nan iloke alo marama,
wa inau we mule suriko. Mama we
Rono, matagisgis goro alo sasama
iragai ko me la ma munau, si neira a
tuwale tama inarua. 12 Alo inau
me toga amaira, na me matagisgis
goro alo sasama iragai ko me la ma
ti munau; nau me tur goro neira, wa
isei nan neira gate tagea, nava o nat-
tagea gina magesena; si o Raverave
te tira apena. 13 Pa ilokenake na
we mule suriko; wa na we vava ta-
maike alo marama, si neira a la mora
nok o malakalaka we ura ran alo lo-
lora. 14 Nau me la at muneira nom
o vavae wa o marama me nustupura,
ape neira gate talo marama, tama inau
gate talo marama. 15 Na gate paere
si ka lareag neira nan o marama, pa
si ka matagisgis gorora nan o ganga-
nor. 16 Ineira gate talo marama,
tama inau gate talo marama. 17 Ka
ge rono ineira alo nun; mom o vavae
o nun. 18 Tama ko me vatran nau
ma ilo marama, tamainegina nau me
vatran neira at ilo marama. 19 Wa nau
we ge rono kel nau o manigiu ineira,
si neira a qeteg rono mora alo nun.
20 Pa na gate paere ape neira mage-
sera, nava ape neira mulan we nom-
tup nau mun nor o vavae; 21 si neira
nol te tuwale; tama Iniko, Mama,
alo inau wa inau alo Iniko, si ineira
te tuwale alo narua; si o marama te
nomtup ape ko me vatran nau ma.
22 Wa na me le muneira o lenas ilone
ko me le ma ti munau; si neira a
tuwale, tama i narua tuwale; 23
inau alo ineira, wa Iniko alo inau, si
neira te qet taurmate tuwale ran, wa
si o marama te lolomaran ape ko me
vatran nau ma, wa me tape ineira,
tama ko me tape inau. 24 Mama,
na we maros irasei ko me le ma mu-
nau neira toga mulan avea nau we
toga aia: si neira a sagarag nalenasik
ko me le ma munau; ape ko me tape
inau alo gate map tiqa o sagere ma-
rama. 25 Mama taniniga, o marama
gate lolomaraniko, nava Na me lolo-
maraniko, wa iloke nan me lolomaran
ape ko me vatran nau ma. 26 Wa
na me ge nanalue nasasama muneira,
wa na te qale ge nanalue; si o tapeva
ko me tape inau nia ni toga alo ineira,
wa inau alo ineira.

TAVALIU XVIII.

1 Nan i Jesus me vava paso o
vavae nan iloke, tara tinqoro anana
we van levegao o qarana Kedron, we
nina o tuqei aia, wa we van ilolona
tara tinqoro anana. 2 Nan i Judas
mulan, i manirinia, me gilala o vatine;
apen i Jesus tara tinqoro anana we
gogorag tuwale vaga qoqo aia. 3 Wa
i Judas me lav raka o vavtig vagalo,
wa ira ilogoro nan ira Ololo liwoa tara
Pharise, we mule aia mun o pul wa
o sin wa o renren vagalo nan. 4 Pa
i Jesus we gilala o savasava nan te
qaloa, we rowolue ti vet mun neira
wa, Kam we sike isei? 5 Nan neira
wa valuia wa, I Jesus ta Nasaret.
Nan i Jesus wa, Inau. Wa i Judas
mulan, i manirinia, we tira amaira.
6 Wa alo ni me vet mun neira was,
Inau, wa neira me toa gat kel, wa me
masu ilo tano. 7 Nan ni me varus
neira mulan wa, Kam we sike isei?
Nan neira wa, I Jesus ta Nasaret.
8 Nan i Jesus me valui gorora wa,

Na me vava veta si inau: si kam
we sike inau, tur ukegira *nan* iloke
neira mule. 9 Si o vavae ni me vet
tuai ti te tira ran, was, Na gate ge
tagea i tuwale nan neira ko me la
ma ti mun nau. 10 Paso nan, i
Simon Peter me nana lue o gasal
amaia, ti vus o rowrowovag anan o
Moe Oloolo, ti sal mot o qoro matua.
O sase rowrowovag ilone i Malkus.
11 Nan i Jesus ti vet mun Peter wa,
Sarovag kel nom o gasal ilo tauona:
na tete un o lasa i Tamak me la ma
mun nau?.

12 Wa o vavtig vagalo, wa i Liwoa
goro tar, wa ira ilo goro tamaira ta
Judea me taur i Jesus, we rotia, 13
we tak reagia sur Anas amoa, ape
ineia qaligan Kaiaphas o Moe Oloolo
alo tau ilone. 14 Pa i Kaiaphas
iloke me vet veta nalinana munra ta
Judea wa, Si isei tuwale te mate ape
sul nol, we wia nan.

15 Wa i Simon Peter me tataga i
Jesus, taua tuara tinqoro: wa i Moe
Oloolo me gilala veta i tinqoro ilone,
wa ni me kalo pata tuwale amen Jesus
ilo masao iman i Moe Oloolo. 16 Nava
i Peter we tira ape mateima avarea.
Wa i tuara tinqoro, o Moe Oloolo me
gilala veta ineia, qara nug lue kel
ma, ti vava mun iro ilogoro mateima,
qara tak Peter ma ilolona. 17 Nan
o malamala we ilogoro mateima ti vet
mun Peter wa, Pa iniko mulan o
tuara nanra tinqoro i gene iloke?
Nan neia wa, Inau tagai. 18 Wa ira
rowrowovag tara Liwoa goro soldier
we tira aia, me pulan veta o av mun
o gartaweres ape malaso, we mas-
masil, wa i Peter amaira we tira we
masmasil.

19 Nan i Moe Oloolo me varis i
Jesus apenra tinqoro anana wa ape
non o lea vatogo. 20 Nan i Jesus me
valui goroa wa, Na me vava lue ran
mun o marama; na me vatogo vagae
alo Ima siwo tuwale *nan* wa alo va-
tine we rono ira ta Judea we vugvug
tuwale nol aia, wa na gate vava ilo
tea alo wonowono. 21 Ape sava ko
we varis nau? ka varis irasei me ro-
notag veta nau, o sava na me vet ti
mun neira: ilo, ineira we gilala o
savasava *nan* na me vet ti. 22 Nan
ni me vava paso tamaike, o tuara
tanun liwoa we tira arivtag me wosa
i Jesus, ti vet wa, Ka valui goro o
Moe Oloolo tamaine? 23 Nan i
Jesus ti valui goroa wa, Si na me vava
tatas ka gaganag we tira ape tatas
ilone: nava si we wia, ape sava ko
we wosa inau? 24 Wa i Anas qara
suwarea at we rot sur i Kaiaphas o
Moe Oloolo.

25 Wa i Simon Peter we tira we
masmasil ape av. Nan neira we vet
munia wa, Pa iniko mulan wun nanra
tinqoroa? Nan ni me tala, ti vet wa,
Inau tagai. 26 Wa i tuara rowrowo-
vag anan i Moe Oloolo, i sogon i gene
i Peter me sal mot naqorona ti, ti
vet wa, Na gate ilo ko amaia alo
tuqei? 27 Wa i Peter me tala goro
mulan; wa o toa mereata me koko-
rako gaplot.

28 Wa neira me vantak i Jesus at
nan i Kaiaphas ilo ima maranaga;
pa alo gap matava; wa neira gate
kalo pata mora ilo ima, nan wa lepa
lai apena, pa si neira gana lai o Ro-
wolagau. 29 O manigiu o ine i Pilat
me rowo lue surira ti vet wa, Kam
we tila o tanun iloke ape sava? 30
Nan neira me valui goroa we vet wa,
I gene iloke ta tete malagagapalag,
kamam tete lavia at suriko. 31 Nan
i Pilat we vet muneira wa, Tur lav
momiu ineia at, tur vevegia tataga
nomiu o lea vatran. Nan ira ta Judea
wa, Gate tira mun kamam si a veveg
mate lai isei. 32 Si a wesu o vavae
i Jesus me vet ti, we vaglala nia ape
sava matea ni te mate apena.

33 Paso nan i Pilat ti kalo pata
kel ilo ima maranaga, ti log i Jesus
ma, ti vet munia wa, Iniko i mara-
naga nora ta Judea? 34 Nan i Jesus
ti valui goroa wa, Ko we vava mata-
puma iloke, si irasei we sea me gaga-
nag muniko ape nau? 35 Nan i
Pilat me valuia wa, Inau o ta Judea?
Iragai o sul anama tara Oloolo liwoa
nan me ukegiko ma munau: o sava
ko me ge? 36 Nan i Jesus me valui
goroa wa, Nok o marana gate talo ma-
rama iloke; nok o marana ta talo
marama iloke ira gene anak te vagalo,
nan wa ukeg nau munra ta Judea;
nava ilokenake nok o marana gate ta
iake. 37 O manigiu ilone i Pilat
me vet munia wa, We nun? iniko o
maranaga? Nan i Jesus me valuia
wa, Ko we vava si inau o maranaga.
O manigiu iloke na me wota ma
apena, wa o manigiu iloke na me van
ma ilo marama, si na gaganag we tira
ape nun. Valsei we talo nun ma we
ronotag nalinak. 38 Nan i Pilat ti
vet munia wa, O sava o nun? Wa
me vava paso tamaike ni qara rowo
lue mulan sur ira ta Judea, ti vet
mun neira wa, Na gate ilo piro qalo
o pugai amaia. 39 Nava o linai me
avu veta mun kamiu si na ul o garot-
rot nan sei tuwale mun kamiu alo
Rowolagau: kamiu we maros si na
ul nan i Maranaga nora ta Judea?
40 Nan neira nol qara log raka mu-
lan wa, Ilone nipea, nava i Barabas.
Wa i Barabas iloke o vus palu.

TAVALIU XIX.

1 O manigiu ilone i Pilat qara taur
i Jesus we towosia. 2 Wa ira vagalo
we vir o gavilvilqat mun o wolakau-
kau, we map vawo qatuna, we saru
goroa mun o siopa we sorsoroga, 3 we
mule ma suria, we vet wa, Gai, Mara-
naga nora ta Judea! wa we wosawosa
ineia. 4 Wa i Pilat me kalolue mu-
lan, ti vet muneira wa, Ilo, nau we
lav luea ma sur kamiu, si kamiu a gi-
lala lai ape nau gate ilo qalo o pugai
amaia. 5 Wa i Jesus me kalolue ma,
we saru o gavilvilqat o wolakaukau
wa o siopa we sorsoroga. Nan ni me
vava muneira wa, Tur ilo o tanun!
6 Wa ira Oloolo liwoa tara vatvat-
ran we iloa, neira we awoawo, we vet
wa, Woso teterpania, woso teter-
pania. Nan i Pilat we vet muneira
wa, Tur lav momiu ineia, tur woso
teterpania; ape na gate ilo qalo mok
o pugai amaia. 7 Nan ra ta Judea
we valui goroa wa, Momam o lea
apena, wa tataga o lea ilone ni te
mate ran, ape ni me ge kel ape ineia
si Natun God. 8 Wa i Pilat we ro-
notag o vavae iloke, pa ni me gogolo
nan amoa apena; 9 ti kalo pata mu-
lan ilo ima, ti vet mun Jesus wa,
Iniko ma avea? Nava i Jesus gate
valui goro iloa. 10 Nan i Pilat ti
vet munia wa, Ko gate vava munau?
ko gate gilala ape nau we mana si a
ukegiko, wa nau we mana si a woso
teterpaniko? 11 Nan i Jesus ti valuia
wa, Tete mana ilo amaiko si a ge inau,
ta tete la at muniko nan o vunana;
o manigiu o ine i gene me ukeg nau
ma suriko napugana we poa sal. 12
Alo ilone i Pilat me sike si a ukegia
apena; nava ira ta Judea me awoawo
we vet wa, Ko ta ukeg o tanun
iloke, ko gate pulsalau Kaisar; isei
qe ge kel ape neia sin maranaga we
vavag qalo i Kaisar. 13 I Pilat we
ronotag o vavae iloke wa ni we lav
lue i Jesus ma, ti pute alo tano-pute-
veveg alo vatine me log o wosogoro
mun o vat, wa me log alo vava ta
Hebrew, Gabatha. 14 Wa o gisma-
mate ilone ape Rowolagau, wa tama
me masaoqon laveteai: nan ni me
vava munra ta Judea wa, Tur ilo i
Maranaga nomiu! 15 Pa neira me

awoawo lue wa, Lareagia, lareagia,
woso teterpania! Nan i Pilat we vet
muneira wa, Na te woso teterpan i
Maranaga nomiu? Ira Oloolo liwoa
we valui goroa wa, Tagai o maranaga
amen kamam, pa i Kaisar i tuwale.
16 O manigiu ilone ni me suegia
muneira si a wosoteterpania. Wa
ineira we taur i Jesus we lavreagia.

17 Nan ni we rowolue at we rig
mona non o wolowolo, we nina o va-
tine me log o vatine qat tamate, wa
me log alo vava ta Hebrew, Golgotha.
18 Wa neira we wosoteterpania aia,
wa o tanun pulrua amaia tavalrua a
tavala kikina, wa i Jesus alo vatitnai.
19 Wa i Pilat me rave o vaglala, ti
map kalo vawo wolowolo; pa me rave
wa, I Jesus ta Nasaret i Maranaga
nora ta Judea. 20 Wa ira ta Judea
we tar me vasogo o vaglala iloke me
rave ti; ape o vatine neira me woso-
teterpan i Jesus aia arivtag o vanua;
wa me rave mun o vava ta Hebrew,
wa ta Grik wa ta Rom. 21 Nan ira
Oloolo liwoa amenra ta Judea me va-
va mun i Pilat wa, Nipea raverave,
i Maranaga nora ta Judea; panava ni
me vet kel si, Inau i Maranaga nora
ta Judea. 22 Nan i Pilat ti valuira
wa, O vavae nau me rave, nau me
rave.

23 Wa ira vagalo me wosoteter-
pan paso i Jesus, qara la non o siopa,
we ge o tavaliu nivat, mun val tanun
vagalo o tavaliu, wa non o siopa sa-
rusaru mulan; wa non o siopa saru-
saru ilone gate susur, me vau qet
siwo. 24 Nan neira me varvava wa,
Inina nipea saresare, pa nina map o
vaglala apena si nonsei; si a vatira o
vavae me rave ti wa, Neira we tirag
nok o siopa, neira we map nor o vag-
lala ape nok o moe-siopa. Wa ira
vagalo me ge tamaine. 25 Pa i ra-
veven Jesus, tana tasin ravevena, i
Meri rasoan Klopas, iratol i Meri ta
Magdala we tira ape wolowolo. 26
Wa i Jesus we ilo i ravevena, tana
tinqoro meratape we tira arivtag, ti
vet mun ravevena wa, Vavine, ka
ilo i natuma! 27 Paso nan, ni me
vava mun i tinqoro wa, Ka ilo i ra-
vevema. Wa i tinqoro ilone me lavia
ilo imana alo masao qon ilone.

28 Paso nan, i Jesus we gilala ape
gene nan me wesu qet veta, ti vet wa,
Inau o marou; ape we ge tira o rave-
rave we rono. 29 Wa o wetov we
pute aia we uravag o vinegar; wa
ineira we ge ura o manman pul mun
o vinegar, we sisgag ape wote hisop,
we vereg ape valana. 30 Wa i Jesus
we la paso o vinegar, ti vet wa; Me
paso; wa ti matueg naqatuna, wa ni
we ukeg naatana.

31 O manigiu o ine ira ta Judea
we paere mun Pilat, ni vatran irasei
si a ge late naranonratol, wa si a lav-
reag ratol, nan naturiaratol wa qale
toga vawo tangae wolowolo alo qon
mapsag; ape neira we ge taurmate o
Rowolagau, wa o qon mapsag ilone
we liwoa aneane. 32 Wa ira vagalo
we nina, we ge late naranon o moai,
wa naranon o varuei me wosoteter-
pania ti amaia. 33 Wa alo ineira
we nina i Jesus, neira we iloa me
mate veta, pa neira gate ge late na-
ranona. 34 Nava o tuara vagalo me
as nalalana mun o isar, wa o nara wa
o pei ti vinvinrag lue gaplot. 35 Wa
i gene me ilo me gaganag, wa mon o
vavae gaganag we nun; wa ni we
gilala ape ni we vava nun, si kamiu
mulan a nomtup apena. 36 Ape o
gene nan ilone me wesu si a ge tira
o raverave we rono wa, Natakele
surina tete malate. 37 Wa o varue
raverave we rono we vava wa, Ineira
te sagarag i gene ineira me asia.

38 Paso nan, i Joseph ta Arimathea
i tinqoro i Jesus (nava ni me tinqoro
pata, ape ni me gogolo ira ta Judea)

me vatapar i Pilat sin lavreag natu-
rian Jesus ; wa i Pilat me mawui
apena. Wa ni me mule, ti lavreag
naturian Jesus. 39 Wa i Nikodemus
me mule mulan at, i gene ilone me
mule totowo ti sur Jesus alo qon, we
vile·ma o mur wa o aloė me lor, we
mava tama o pound melnol. 40 Wa
rara me taur naturian Jesus, me lolos
alo siopa mun o wotangae punapuna,
tama ira ta Judea we ge ape tavtavig.
41 Wa o tuqei alo vatine neira me
wosoteterpania aia; wa alo tuqei o
qaran tamate we garaqa aia, pa gate
map taqai tiqa o tamate alolona. 42
Wa rara me map i Jesus aia, ape na-
qonira ta Judea ilone o gismamate,
wa o qarana arivtag.

TAVALIU XX.

1 Nan alo qon tuwale non o wik, i
Meri ta Magdala me mule ilo qarana
alo gap matava ran ti, qale silsiliga,
ti ilo o vat me wil reag veta nan o
qarana; 2 ti valago, ti mule sur i
Simon Peter tana tuara tinqoro i
Jesus me tapea, ti vet murara wa,
Neira me lareag i Lord nan o qarana,
we kamam gate gilala si neira me
mapua avea. 3 Wa i Peter me ka-
lo lue tana i tuara tinqoro, wa rara
me gis raka ape qarana. 4 Wa rara
me valvalago tuwale, pa i tuara tin-
qoro me valago sal i Peter, ti nina
amoa alo qarana: 5 ti taqalon, ti
matarag ilolona, ti ilo o siopa we risa,
pa ni gate mule pata ilolona. 6 Paso
nan, i Simon Peter me tataga ineia,
qara nina, ti mule pata ilo qarana, ti
sagarag o siopa we risa, 7 wa o siopa
manman me toga ti avune qatuna
gate risa tuwale ape siopa nan ilone,
pa me luqe sea alo tanona. 8 Paso
nan i tuara tinqoro me nina ti amoa
alo qarana ti mule pata mona, ti ilo,
ti nomtup. 9 Ape neira gate gilala
tiqa o raverave, si ni te tavaraka nan
o matea. 10 Wa ira tinqoro me
vareag kel ilo imanrara.

11 Pa i Meri qale tira avarea a pan
qarana, ti tanitani; wa alo ni we tani-
tani, ti taqalon, ti matarag ilo qarana,
12 ti sagarag o angel nirua me saru
o siopa aqaga we pute, i tuwale ape
qatuna wa i tuara ape ranona, na-
turian Jesus me risa ti aia. 13 Nan
rara we vava munia wa, Vavine, ape
sa ko we tani? Nan ni me vava
murara wa, Ape neira me lareag i
Lord inau, wa na gate gilala si neira
me mapua avea. 14 Ni me vava paso
tamaike, pa ti kilau, ti sagarag i
Jesus we tira; pa ni gate gilala si
ineia i Jesus. 15 Nan i Jesus ti vet
munia wa, Vavine, ape sa ko we tani?
ko we sike isei? Pa ni me nonom si
neia i ilo goro tuqei, ti vet munia wa,
Gai, si ko me saureagia, ka gaganag
munau ape vatine ko me mapua ti
aia, pa na te lavreagia. 16 Nan i
Jesus ti vet munia wa, Meri. Ni me
kilau, ti vet munia o vavae ta Hebrew
wa, Raboni, we log o vavae ta Mota,
Vatogo. 17 Nan i Jesus ti vet munia
wa, Nipea tantano inau; ape na gate
mule kalo tiqa sur Tamak; nava mule
sur ira tasik, vava muneira wa, Nau
we mule kalo sur i Tamak wa i Ta-
mamiu, sur God inau wa God ikamiu.
18 I Meri ta Magdala we mule, ti
vantak o lea sur ira tinqoro ape ni me
ilo i Lord, wa ape ni me vava tamaine
munia.

19 Wa alo qon ilone, o qon tuwale
non o wik, alo ravrav, wa me tipag
veta o mateima ira tinqoro me vug
tuwale aia, ape neira we gogolo ira ta
Judea; wa i Jesus me va ma, ti tira
alo vatitnara, ti vet muneira wa, O
tamata amen kamiu. 20 Ni me vava
tamaike, pa ti lalue mun neira napa-
nena wa nalalana. Wa ira tinqoro
me malakalaka raka ape neira we ilo

i Lord. 21 Nan i Jesus ti vet mulan
muneira wa, O tamata amen kamiu;
tama o Mama me vatran nau ma, ta-
mainegina nau we vatran kamiu at.
22 Wa ni me vava tamaike, ti mapsag
avunara, ti vet muneira wa, Tur la
momiu o Vui we Rono: 23 kam qe
maukeg o ganganor munrasei te
maukeg lai muneira; kam qe taur
goro munrasei, te taur goro lai.

24 Panava i Thomas, i tuwale nan
ra numei nirua, we logia si Didimus,
ni gate vug amaira alo i Jesus me va
ma. 25 Nan ira tinqoro we sea we
vava munia wa, Kamam me ilo i Lord.
Nava ni me vet muneira wa, Si na qe
tete ilo o tano-pismarawa ape panena,
wa si na qe tete gis napisuk alo tano-
pismarawa, wa si na qe tete rau napa-
nek ilo kikiua, na tete nomtup.

26 Wa o qon lavetoliu me nina ira
tinqoro me vug mulan alo ima, wa i
Thomas amaira. I Jesus we mule
ma, wa o mate ima me tipag veta, ti
tira alo vatitnai, ti vet wa, O tamata
amen kamiu. 27 Paso nau, ti vet mun
Thomas wa, Ka sis ma napisuma, wa
ilo napanek; wa kaka ma napanema,
ka rau ilo kikik; wa nipea nomnom
varuarua, pa ka nomtup. 28 Nan i
Thomas me valui goro, ti vet munia
wa, Lord inau, wa God inau. 29
Nan i Jesus ti vet munia wa, Ko we
nomtup ape ko me ilo nau; tur wia
irasei gate ilo pa me nomtup.

30 Wa i Jesus me ge o vaglala *nan*
we sea we tar ape nagora tinqoro, gate
rave siwo alo raverave iloke. 31 Pa
me rave iloke *nan*, si kamiu a nomtup
apen i Jesus si neia i Christ, Natun
God; wa si kamiu we nomtup a taur
o esu alo sasana.

TAVALIU XXI.

1 Wa o gene *nan* iloke me paso, i
Jesus me ge *nana* lue kelua mulan
munra tinqoro alo qilo Tiberias; wa
ni me ge *nana* lue kelua tamaike.
2 I Simon Peter, tana Thomas we
logia si Didimus, ratol i Nathanael ta
Kana a Galilea, tara natun Sebede, wa
ira tinqoro mulan nirua we vug tu-
wale. 3 Nan i Simon Peter me vava
muneira wa, Nau we van ape saosao
iga. Nan neira we vava munia wa,
Ikamam mulan we mule at amaiko.
Wa neira me rowolue at, we vega kalo
i vawo aka; pa gate sao ilo lai tea alo
qon nane ilone. 4 Wa o maran qara
teve nake, i Jesus we tira a lau, pa
nava ira tinqoro gate lolomaran si
ineia i Jesus. 5 Nan i Jesus ti vet
muneira wa, Ra nanatmera! o pig-
pig tea amen kamiu? Nan neira we
valui goroa wa, Tagai. 6 Nan ni me
vava muneira wa, Tul siwo o gape ape
kiki aka matua, wa kamiu te sao suar.
Wa neira me tul, wa me raverave ma-
tila o gape ape iga we tar. 7 Nan i
tinqoro i Jesus we tapea ti vet mun
Peter wa, I Lord iloke. Wa i Simon
Peter we ronotag vaglala ape neia i
Lord, pa ti rot goro non o siopa ape
raverave iga, ape neia mamasa, pa ti
wal sur ilo lama. 8 Wa ira tinqoro
we sea we rasu ma alo natiaka; ape
ineira gate aras nan o salilina, o ma-
saoi tama rova vaga sanavul tavelima;
we raverave o gape wa o iga *nan*. 9
Wa neira me kalo veta i salilina,
neira we ilo o av, o gartawares, wa o
iga we risa avunana, wa o bread. 10
Nan i Jesus me vava muneira wa, La
ma o tuan iga kamiu qara sao ti. 11
Wa i Simon Peter me rap kalo kel, ti
rave o gape i salilina me uravag o iga
qatqatmatau, melnol vatuwale o ava-
viu sanavul tavelima o numei nitol;
pa o iga we qoqo, nava gate sare lai
o gape. 12 Nan i Jesus we vava
muneira wa, Van ma, ganagana. Wa
isei nan ra tinqoro gate nommot si a
varusia wa, Iniko isei? we gilala lova

si ineia i Lord. 13 Wa i Jesus we
mule surira, ti taur o bread, ti tirag
muneira wa o iga mulan. 14 I Jesus
me nanalue vatoliu iloke munra tin-
qoro, me tavaraka veta nanra tamate.
15 Wa neira me gana paso, i Jesus
ti vet mun Simon Peter wa, Simon
nat Jonas, ko we maros nau nan neira
iloke we maros nau? Nan ni me vava
munia wa, Uwe, Lord, ko we gilala
ape nau we tape iniko. Nan ni we
vet munia wa, Vanan nok o lamb nan.
16 Nan ni me vava vagaruei munia
wa, Simon nat Jonas, ko we maros
nau? Nan neia wa, Uwe, Lord, ko we
gilala ape nau we tape iniko. Nan ti
vet munia wa, Ilo goro nok o sheep
nan. 17 Nan ni me vava vagatoliu
munia wa, Simon nat Jonas, ko we
tape inau? Wa nalolon Peter me
wono ape ni me vava vagatol munia
wa, Ko we tape inau? Nan ni me
vava munia wa, Lord, ko we gilala o
gene nan, ko we lolomaran ape nau
we tape iniko. Nan i Jesus we vet
munia wa, Vanan nok o sheep nan.
18 We nun, we nun, nau we vava
muniko wa, Alo iniko o lumagav ko
me rotig kelu ko, wa ko me mulemule
ivea ko we maros; wa anaisa ko te
tamaragai, wa ko te sigag napanema,
wa isei we sea te rotigiko, wa te la-
viko ivea ko gate maros. 19 Ni me
vava tamaike pa ni we vaglala ape ni
te ge ronoga God mun o matea we
savai. Nan ni me vava paso tamaike,
ti vet munia wa, Tataga inau. 20
Wa i Peter we kilau, ti ilo i tinqoro
i Jesus we tapea we tataga, ineia ilone
me risa vawo varana ape ganagana
ravrav ilone, we varusia wa, Lord,
isei i maniriniko? 21 I Peter we ilo
iloke, pa ti vet mun Jesus wa, Lord,
i gene iloke te ge gasei? 22 Nan
i Jesus ti vet munia wa, Si na qe
maros ni toga galtag nau gai kel ma,
o sava ilone amaiko? Iniko, ka ta-
taga inau. 23 Wa o roroi iloke me
gao lue amaira tatasiu apen i tinqoro
ilone si ni tete mate; panava i Jesus
gate vava munia si ni tete mate, pa-
nava si na qe maros ni toga galtag
nau gai kel ma, o sava ilone amaiko?
24 Iloke i tinqoro we gaganag we
tira ape gene nan iloke, me raverave
o gene nan iloke, wa kamam we gi-
lala ape non o vavae gaganag si we
nun.
25 Wa o gene nan we sea we tar i
Jesus me ge, pa si ta rave qet ilone,
nau we nonom si o marama mulan te
uravag vitag o raverave nan ilone te
rave gese apena.